Právnická fakulta Masarykovy univerzity
Obor Právo a právní věda
Katedra občanského práva

Diplomová práce

Znalecké dokazování v civilním procesu

Michaela Trávníková

2013/2014

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: ***Znalecké dokazování v civilním procesu*** *zpracovala sama. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použila k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury“.*

……

Michaela Trávníková

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala panu JUDr. Petrovi Lavickému, Ph.D., za odborné rady a pomoc při zpracování tématu této práce. Velký dík patří také mým nejbližším přátelům a mé rodině za podporu a trpělivost v průběhu celého mého studia.

Abstrakt

Tématem této diplomové práce je znalecké dokazování v civilním procesu. Zabývá se popisem a analýzou znalecké činnosti, její současnou legislativní úpravou i zhodnocením případných nedostatků této úpravy. Věnuje se taktéž otázce funkce znaleckého dokazování a osvětluje vztah a odlišnosti mezi znaleckým posudkem podaným soudem ustanoveným znalcem a znaleckým posudkem předloženým účastníkem řízení. Obsahuje také návrhy na možné zlepšení kvality znalecké činnosti.

Klíčová slova

Znalecké dokazování, znalec, znalecký ústav, znalecký posudek, odborné vyjádření, znalečné, občanský soudní řád, zákon o znalcích a tlumočnících.

Abstract

The topic of this thesis is expert evidence in a civil trial. It deals with the description and analysis of expert activities, the current legislative framework and the evaluation of potential shortcomings of the legislation. It is focused on the question of the function of the expect evidence and explains the relationship and differences between expert opinion filed by the court expert appointed and the expert evidence submitted by the participant of the proceedings. It contains suggestions for possible improvement of the quality of expert activities

Keywords

Expert evidence, expert, institution providing professional expertise, expert opinion, assessment of expert, expert fee, Civil Procedure Act, Experts and Interpreters Act.

Použité zkratky

OSŘ- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (pokud z textu nevyplývá jinak)

ZnalZ- zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících (pokud z textu nevyplývá jinak)

Prováděcí vyhláška- vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů

ObčZ- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

EU- Evropská unie

TZ- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Obsah

Úvod....8

1. Dokazování....10

1.1. Dokazování obecně....10

1.2. Pojem dokazování, dokazování v procesu....10

1.3. Předmět dokazování....13

1.4. Důkazní prostředky....16

1.5. Důkazní řízení, procesní povinnosti a břemena....18

2. Znalecké dokazování....23

2.1. Znalecké dokazování obecně....23

2.2. Historie znalecké činnosti....23

2.3. Současná právní úprava znalecké činnosti....24

3. Znalec....29

3.1. Pojem....29

3.2. Znalci zapsaní do seznamu....30

3.3. Znalci nezapsaní do seznamu....34

3.4. Výkon znalecké činnosti- práva a povinnosti znalců....35

3.5. Znalecké ústavy....45

3.6. Odpovědnost znalců....48

3.7. Pozastavení práva vykonávat znaleckou činnost....54

3.8. Zánik práva vykonávat znaleckou činnost....55

4. Znalecký posudek, odborné vyjádření....60

4.1. Pojem, význam, náležitosti znaleckého posudku....60

4.2. Odborné vyjádření....63

4.3. Znalecký posudek podaný soudem ustanoveným znalcem....64

4.4. Znalecký posudek předložený účastníkem 68
4.5. Revizní znalecký posudek 71
4.6. Hodnocení znaleckého posudku 73
5. Odměny a náhrady nákladů související se znaleckým dokazováním 76
5.1. Odměna znalce 76
5.2. Náhrady nákladů 79
5.3. Řízení o znalečném 80
6. Další vlastní návrhy ke zlepšení znalecké činnosti 83
Závěr 85
Seznam použité literatury a dalších zdrojů 87

Úvod

Tato diplomová práce se zabývá problematikou znaleckého dokazování v civilním soudním řízení.

Téma znalecké dokazování v civilním procesu jsem si zvolila díky mému zájmu o tuto disciplínu. Jedná se o odvětví, které, stejně jako celá civilizace, podléhá neustálému vývoji. Žádný člověk není schopen obsáhnout veškeré vědění a dovednosti na planetě. Vzhledem k tomuto faktu je znalectví velmi potřebnou a o to více zajímavou disciplínou.

Sáhnout po znaleckém posudku je v současné době daleko častější praxí soudců, než tomu bylo v minulosti. Tato skutečnost je přisuzována neustálému vědecko-technologickému rozvoji. Vyvstává zde stále více otázek, k jejichž zodpovězení je třeba odborných znalostí a vědomostí. Úkolem znalce je nalézat odpovědi na tyto otázky, a proto je jeho úloha v tomto ohledu nenahraditelná.

Ohlédneme-li se zpět, již v 6. století našeho letopočtu jsou evidovány zmínky o soudním lékařství, jakožto odvětví soudního znalectví. Nicméně oficiálně lze považovat znalce za uceleně organizovanou a evidovanou jednotku od roku 1939, kdy vešlo v platnost vládní nařízení č. 269/1939 Sb. o seznamech soudních znalců.

Cílem této diplomové práce bude za pomoci odborné literatury a článků, judikatury českých soudů, internetových zdrojů, souvisejících právních předpisů a jejich komentářů, sestavit ucelený obraz o znalecké činnosti v civilním procesu. Cílem práce bude také popis stávající právní úpravy související s výkonem znalecké činnosti a zhodnocení kladů a záporů. Nedílnou součástí práce budou i autorčiny postřehy a názory v rámci jednotlivých kapitol. V práci bude využito zejména metod deskripce, komparace a analýzy. Strukturně bude rozdělena do šesti hlavních částí.

První část bude věnována dokazování jakožto obecnému pojmu, dále důkazním prostředkům a důkaznímu řízení. Důraz zde bude kladen na procesní dokazování, které bývá interpretováno jako páteř civilního procesu.

Druhá část obsahuje informace o historickém vývoji znalecké činnosti

a současné právní úpravě této činnosti. Neméně důležitý je zde pohled do možné budoucí právní úpravy znalecké činnosti.

Třetí část je zaměřena na charakteristiku podmínek pro výkon znalecké činnosti, odlišení znalců zapsaných a nezapsaných do seznamu i znaleckých ústavů. Dále je zde pojednáváno o právech, povinnostech a jednotlivých druzích odpovědnosti znalců. Osvětleny zde budou i nové právní instituty zavedené poslední novelou příslušné právní úpravy, konkrétně institut pozastavení práva vykonávat znaleckou činnost a zániku práva vykonávat znaleckou činnost.

Čtvrtá část představuje stěžejní kapitolu této práce, jelikož se zabývá důležitostí znaleckého posudku, jakožto jednoho z významných důkazních prostředků dnešní doby. Důraz je zde kladen na vymezení odlišností mezi znaleckým posudkem podaným soudem ustanoveným znalcem a znaleckým posudkem předloženým účastníkem řízení.

Pátá část popisuje odměnu a náhrady nákladů náležející znalci a řízení o nich.

Šestá část obsahuje dodatečné vlastní návrhy směřující k možnému zlepšení znalecké činnosti.

1. Dokazování

1.1. Dokazování obecně

Znalecké dokazování spadá do systému důkazních prostředků v českém civilním procesu. Problematice znaleckého dokazování, která je předmětem této práce, se proto nelze věnovat bez pojednání o pojmu dokazování, důkazních prostředků a dalších souvisejících institutů, a to alespoň v nezbytné míře.

1.2. Pojem dokazování, dokazování v procesu

Dokazování v procesu bývá pojímáno jako páteř civilního procesu. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále také „OSŘ“) pojem dokazování nedefinuje. Najdeme zde pouze základní zvyklosti, které se dokazování týkají a také příkladem uvedené nejběžnější důkazní prostředky. Nicméně v odborné literatuře se s definicí dokazování můžeme setkat.[1] Dokazováním se tedy rozumí „*právem a procesními zvyklostmi upravený postup soudu a účastníků, jehož účelem je získání poznatků důležitých pro meritorní či jiné rozhodnutí soudu nebo pro další procesní postup soudu nebo účastníků. Soud může získat pro rozhodnutí nebo pro svůj další procesní postup podstatné poznatky i jinak, než dokazováním, pokud tak stanoví zákon.*“[2]

Dokazování je součástí každého civilního řízení. Řízení bez dokazování by sice bylo teoreticky možné, např. tehdy, pokud by o rozhodujících skutečnostech mezi účastníky nebyly žádné pochybnosti či rozpory a soud by neshledal za důvodné jim nevěřit, ovšem v praxi se tato situace nevyskytuje. [3]

Dokazování v procesu se odlišuje od obecného dokazování a také od dokazování ve smyslu formálnělogickém. Neznamená to ovšem rozpor procesního dokazování s dokazováním obecným či dokazováním ve formálnělogickém smyslu. Soudce sám musí užívat zvyklostí formální logiky

[1]SVOBODA, Karel. *Dokazování.* Vyd.1. Praha: ASPI- Wolters Kluwer, 2009, 392 s. ISBN 978-80-7357-414-7.
[2]Tamtéž, s.12.
[3]WINTEROVÁ, Alena. Pojem procesního dokazování. In: WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.

k dobrání se ke korektnímu závěru. Navíc jsou tyto zvyklosti nutné pro jakékoli myšlení.

Procesní dokazování je rozsáhlejší než dokazování v logickém smyslu. Důvody odlišení procesního dokazování od dokazování v jiném smyslu jsou zejména následující:

- Nejprve je to zvláštní prostředí konkrétního právního sporu, ve kterém se dokazování provádí, a to za účasti stran i soudu jako nezávislého, nestranného orgánu, který musí dojít k závěru, že dané skutečnosti byly prokázány jako pravdivé. Dokazování v procesním smyslu je právními normami upravený postup a není tedy možné, aby probíhalo jinak, než zákonem určeným postupem, zejména proto, aby byly dodrženy záruky spravedlivého procesu.
- Dalším důvodem odlišení procesního dokazování je skutečnost, že procesní dokazování slouží k poskytnutí právní ochrany. Právní ochranu není možno odepřít s tím, že se dané skutečnosti nepodařilo prokázat. I v případě, že vyvstane situace, kdy určité skutečnosti zůstanou nejasné, je nutno věc rozhodnout. Nerozhodnutí dané věci by totiž bylo možno ztotožnit s odepřením spravedlnosti.[4]

Postup soudu směřující k poznání klíčových skutečností, nezbytných pro rozhodnutí soudu v dané věci, se zpravidla odehrává před nalézacím soudem. Soud se zabývá zejména třemi primárními činnostmi. Shromažďuje vědomosti, díky kterým může věc projednat a rozhodnout; poskytuje spolupráci účastníkům, poučuje je o jejich právech a povinnostech a zejména vydává rozhodnutí ve věci samé. [5] Veškerá činnost soudu směřuje k rozhodnutí v dané sporné či nesporné věci. Toto rozhodování musí být založeno na zvláštních vědomostech resp. poznatcích, které se vztahují ke konkrétní věci, v níž má dojít k rozhodnutí. Tyto vědomosti lze dělit na poznatky dvojího druhu:

[4]WINTEROVÁ, Alena. Pojem procesního dokazování. In: WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.
[5]SVOBODA, Karel. *Dokazování.* Vyd.1. Praha: ASPI- Wolters Kluwer, 2009, 392 s. ISBN 978-80-7357-414-7.

- *Poznatky právní* jsou představovány zejména znalostí objektivního práva, ty si soud zajišťuje studiem či jinou odbornou průpravou a to mimo proces. Platí zde pravidlo „iura novit curia“, soud zná právo, účastníci řízení tedy nemusí v tomto směru soudu vypomáhat.
- *Poznatky skutkovými* jsou potom myšleny poznatky o konkrétních jednotlivých skutečnostech, které zakládají a z nichž vyplývají prosazované nároky. Znalost těchto skutkových poznatků soud zajišťuje buď přímo, to v případě poznatků odehrávajících se přímo před ním, anebo právě procesním dokazováním. Skutkové poznatky smí soud opatřit pouze právě výše zmíněným procesním dokazováním a přímým vnímáním soudem. Soud totiž smí aplikovat pouze ty skutkové poznatky, které opatřil řádným procesním postupem.

Cílem procesního dokazování je zjistit pravdivé poznatky o rozhodných skutečnostech, které budou základem pro spravedlivé, správné a zákonné rozhodnutí.[6] Toto rozhodnutí představuje pravomoc soudu jako orgánu moci veřejné autoritativně zakládat, měnit nebo rušit právní poměry mezi účastníky.[7] V odborné literatuře nalezneme mínění, že míru poznání objektivní pravdy, tedy skutkového zjištění odpovídajícího skutečnosti, může soudit jen soud sám. Proto jsou pravdivé ty skutečnosti, které soud za pravdivé považuje po vykonaném dokazování a o jejichž pravdivosti se soudce ujistil. Výsledky dokazování musí soudce vždy odůvodnit, a to zejména s ohledem k možnému přezkoumání jeho subjektivního přesvědčení. Značnou roli hraje i odborná vyspělost soudce, jeho odpovědnost, svědomitost i snaha po spravedlivém a správném rozhodnutí.

Od dokazování je nutno odlišit tzv. osvědčení v procesu. Zákon může spojit určité skutečnosti s osvědčením. Tyto skutečnosti pak není nutné striktně dokazovat, postačí, jsou-li pravděpodobné a to vzhledem ke všem okolnostem.[8]

[6]WINTEROVÁ, Alena. Pojem procesního dokazování. In: WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.
[7]SVOBODA, Karel. *Dokazování.* Vyd.1. Praha: ASPI- Wolters Kluwer, 2009, 392 s. ISBN 978-80-7357-414-7.
[8]WINTEROVÁ, Alena. Pojem procesního dokazování. In: WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.

1.3. Předmět dokazování

Předmětem dokazování jsou vždy určité jednotlivé skutečnosti. Tyto skutečnosti jsou klíčové pro samotný předmět řízení, jímž jsou uplatňované nároky. Soud tyto skutečnosti musí zahrnout do předmětu dokazování a to z důvodu popsaného výše, tedy, že do svého rozvažování nesmí soud pojmout mimoprocesní skutkové poznatky, které byly získány jinak než způsobem procesního dokazování. Výběr skutečností, které je třeba dokazovat, provádí soud. Při tomto postupu soud vychází zejména z tvrzení žalobce, které srovnává s tím, čeho se žalobce domáhá a též se skutkovou podstatou, jež vyvstává z právního předpisu a kterážto dopadá na určitou situaci. Soud zohledňuje i konstatování žalovaného a také skutečnosti, jež se projevují během řízení. Velmi významné je spolehlivé určení předmětu dokazování, tedy vymezení oblasti skutečností, jež mají být prokázány. Neobjasnění této věci soudem ve spolupráci s účastníky řízení totiž může směřovat k protahování řízení či ke konání nepotřebných úkonů.

Z předmětu dokazování jsou přímo zákonem vyňaty jisté skutečnosti, které není třeba dokazovat.[9] „*Není třeba dokazovat skutečnosti obecně známé nebo známé soudu z jeho činnosti, jakož i právní předpisy uveřejněné nebo oznámené ve Sbírce zákonů České republiky*.“[10]

- *Skutečnosti obecně známé* tzv. notoriety, jsou skutečnosti známé většímu okruhu osob. Obecná známost je posuzována vzhledem k času a místu rozhodování. Tyto skutečnosti jsou buď obecně známé bez dalšího, anebo je možné je snadno zjistit z literatury apod.
- *Skutečnosti známé soudu z jeho činnosti* jsou skutečnosti známé soudu z jeho úřední činnosti.[11] O takovýchto skutečnostech se obvykle vede soudní spis. Soud musí účastníky informovat o tom, že skutečnosti jsou soudu známé z jeho úřední činnosti a také, že nebudou předmětem

[9]WINTEROVÁ, Alena. Předmět dokazování. In: WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.
[10]§ 121 Zákona č. 99/1963 Sb. , občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 13. 2. 2014].
[11]HROMADA, Miroslav. Hlava druhá. Dokazování. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.

dokazování.[12] Pokud by nastala situace, kdy by vyvstaly určité nejasnosti, ať už ohledně skutečností obecně známých či skutečností známých soudu z jeho úřední činnosti, není samozřejmě dokazování eliminováno. Taktéž účastníci řízení mohou navrhovat důkazy a prokázat opak, pokud tvrdí skutkové skutečnosti odlišující se od skutečností obecně známých. [13]

- *Právní předpisy zveřejněné nebo oznámené ve Sbírce zákonů České republiky* jsou vnějšími skutečnostmi. Uplatňuje se zde zásada „iura novit curia".[14] Tato zásada se vztahuje také na obecně závazné právní předpisy, které byly uveřejněny v předešlých oficiálních sbírkách obecných právních předpisů.[15] Toto pravidlo však nezahrnuje všechny právní předpisy. Netýká se právních předpisů nižší právní síly, které nejsou publikovány ani oznamovány v oficiální Sbírce právních předpisů, např. obecně závazné vyhlášky obcí a také se toto pravidlo nevztahuje na právo cizozemské. Tyto skutečnosti je třeba dokazovat. Právo, ať už procesní či hmotné, reguluje některé instituty, které fungují, mimo jiné, jako instituty usnadňující dokazování. Těmito instituty jsou tzv. právní domněnky, předběžné otázky a také úvaha soudu namísto důkazu.[16]
- *Právní domněnky* zjednodušují dokazování určitých významných skutečností, obvykle vycházejí z dané všeobecné lidské zkušenosti.[17] *„Podstatou zákonné domněnky je, že pokud je tvrzena a prokázána určitá skutečnost, považuje se ze zákona za prokázanou určitá skutečnost jiná, popřípadě určitý právní vztah."*[18] Zpravidla jsou právní domněnky formulovány v zákonech výrazy platí, že…; má se za to, že…Rozlišují se právní domněnky vyvratitelné a právní domněnky nevyvratitelné.

[12]WINTEROVÁ, Alena. Předmět dokazování. In: WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.
[13]WINTEROVÁ, Alena a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou.* 3.vyd. Praha: Linde Praha, 2007, 1087 s. ISBN 978-80-7201-647-1.
[14]WINTEROVÁ, Alena. Předmět dokazování. In: WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.
[15]WINTEROVÁ, Alena a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou.* 3.vyd. Praha: Linde Praha, 2007, 1087 s. ISBN 978-80-7201-647-1.
[16]WINTEROVÁ, Alena. Předmět dokazování. In: WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.
[17]HROMADA, Miroslav. Hlava druhá. Dokazování. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.
[18]Tamtéž, s. 462.

- Právní domněnky vyvratitelné jsou takové domněnky, kterými je soudu uloženo, pokládat konkrétní závěr za rozpoznaný, současně je ale umožněno využít důkaz opaku. Určité domněnky tedy platí, není-li prokázán její opak. Příkladem by mohly být domněnky otcovství, stanovené zákonem o rodině, převážně vyvratitelné.
- Právní domněnky nevyvratitelné jsou takové domněnky, které důkaz opaku nepřipouští.[19]

Od právních domněnek je třeba diferencovat fikce. Ty za jistých předpokladů dávají za úkol vyjít z daného stavu, třebaže se má dopředu za to, že tento stav nebude odpovídat realitě.[20] Právní řád využívá fikce tam, kde je potřeba zabezpečit konkrétní výsledek.[21] Příkladem právní fikce může být ustanovení OSŘ, které říká, *že „odepře-li adresát nebo příjemce písemnosti přijmout doručovanou písemnost, považuje se písemnost za doručenou dnem, kdy přijetí písemnosti bylo odepřeno; o tom musí být adresát nebo příjemce písemnosti poučen.“*[22]

Právní teorie upravuje kromě právních domněnek také domněnky skutkové. Tyto domněnky jsou stejně jako domněnky právní založeny na dané lidské zkušenosti, avšak tyto skutkové domněnky nejsou upraveny zákonem. Prosazují se především při posuzování důkazu soudem. [23]

- *Předběžné otázky* jsou takové otázky, které samy nejsou předmětem řízení, nicméně na rozřešení těchto otázek je vázané rozhodnutí, které má soud vydat. Příkladem bychom mohli uvést řízení o rozvod manželství, kde předběžnou otázkou je samotný vznik a trvání platného manželství. Soud v civilním řízení je oprávněn předběžnou otázku zhodnotit sám, a to bez zřetele na to, zda daná věc spadá či nespadá do civilní soudní

[19]WINTEROVÁ, Alena. Předmět dokazování. In: WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.
[20]HROMADA, Miroslav. Hlava druhá. Dokazování. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.
[21]WINTEROVÁ, Alena. Předmět dokazování. In: WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.
[22]§ 50c odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb. , občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
[23]HROMADA, Miroslav. Hlava druhá. Dokazování. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.

pravomoci a také bez zřetele na záležitost příslušnosti soudu. Zhodnocení věci představuje oprávnění posoudit předběžnou otázku pro užití ve svém vlastním rozhodnutí. Bylo-li rozhodnutí o určité předběžné otázce již vydáno a to v jiném, samostatném řízení, soud z tohoto rozhodnutí musí vyjít. Občanský soudní řád obsahuje ustanovení, kterými je přímo zakázáno posuzování určitých otázek jako otázek předběžných. Zamezení předběžného posouzení se týká jednak osobního stavu, tedy otázek jako je platnost manželství, určení otcovství atd. a jednak otázek, jestli a kým byl spáchán trestný čin.

- *Úvaha soudu namísto důkazu* je dovolena v relativně úzkém rozsahu. [24] Rozhodnutí soudu na základě úvahy je možné pouze u stanovování výše nároku, eventuálně jeho části. Tento postup je možné zahájit až poté, kdy soud stanoví, že základ nároku je dán. Ani v případě aplikace úvahy soudu nesmí být jeho rozhodnutí svévolné. Soud musí zdůvodnit splnění předpokladů pro určení výše nároku dle úvahy a také to na základě jakých úvah byl veden.[25]

1.4. Důkazní prostředky

Stanovení a regulování důkazních prostředků provádí OSŘ. Přímo v tomto právním předpise nalezneme vymezení důkazních prostředků.[26] *„Za důkaz mohou sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci, zejména výslech svědků, znalecký posudek, zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob, notářské nebo exekutorské zápisy a jiné listiny, ohledání a výslech účastníků. Pokud není způsob provedení důkazu předepsán, určí jej soud.“*[27] Důkazem se v procesním právu chápe výsledek, který byl získán dokazováním, tedy informace o určité skutečnosti nabytá prostřednictvím důkazního

[24]WINTEROVÁ, Alena. Předmět dokazování. In: WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.
[25]HROMADA, Miroslav. Hlava druhá. Dokazování. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.
[26]WINTEROVÁ, Alena. Důkazní prostředky. In: WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.
[27]§ 125 zákona č. 99/1963 Sb. , občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

prostředku.[28] Dokazování je prováděno jednotlivými důkazními prostředky. Toto dokazování obstarává soudu skutkové poznatky, týkající se dané projednávané věci. Výše uvedený výčet důkazních prostředků, upravený v občanském soudním řádu je výčtem pouze demonstrativním. Je tedy možné použít i jiné, v zákoně výslovně neuvedené důkazní prostředky jako např. fotografie, videozáznamy atd. [29] Toto chápání důkazních prostředků koresponduje s principem volného hodnocení důkazů a to proto, že soud je ten, kdo je povinen volně zhodnotit, jaké poznatky a s jakou mírou přesvědčivosti tyto poznatky z učiněného důkazního prostředku získal.[30] Důkazních prostředků, které nejsou u českých soudů zcela všední, nicméně u soudů jiných zemí jsou obvykle využívány, je možné užít v civilním řízení sporném. Je třeba, aby tyto prostředky byly schopné k objasnění skutkového stavu dané věci. [31]

Důkazní prostředky lze členit na důkazní prostředky přímé a důkazní prostředky nepřímé.

- *Důkazní prostředky přímé* dávají soudu možnost přímého poznání určité skutečnosti. Příkladem bychom mohli uvést ohledání místa či předmětu.
- *Důkazní prostředky nepřímé* poskytují soudu informace o skutkovém stavu nepřímo. Příkladem lze uvést výpověď svědka o konkrétní situaci, kterou již prožil.

Ve vztahu k důkazům bývá užíváno také další členění, a to odlišení protidůkazu a důkazu opaku.

- *Protidůkaz* vede k negaci důkazu, jeho vyvrácení to bez prokazování něčeho jiného. V tomto případě jde o tvrzení faktů, které průkaznost důkazu oslabují nebo hatí.

[28]WINTEROVÁ, Alena a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou.* 3.vyd. Praha: Linde Praha, 2007, 1087 s. ISBN 978-80-7201-647-1.
[29]DAVID, Ludvík. Hlava druhá. Dokazování In: DAVID, Ludvík; IŠTVÁNEK, František; JAVŮRKOVÁ, Naděžda; KASÍKOVÁ, Martina; LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.díl. 1.vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009, 1108 s. ISBN 978-80-7357-460-4.
[30]WINTEROVÁ, Alena. Důkazní prostředky. In: WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.
[31]HROMADA, Miroslav. Hlava druhá. Dokazování. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.

- *Důkaz opaku* se užívá v situaci, kdy je třeba v poměru k určité skutečnosti předstírat skutečnost jinou. [32]

Je třeba podotknout, že neexistuje právní nárok účastníka řízení na aplikaci určitého důkazního prostředku, a tudíž ani na provedení důkazu jím navrženého. Při zvažování aplikace daného důkazního prostředku se soud řídí zejména podstatností důkazu a stavem rozpoznání určité skutečnosti. Jako praktický se jeví také požadavek, aby byl daný důkazní prostředek opatřitelný a to zejména s ohledem na hospodárnost řízení.[33]

Není možné, aby byl jako důkazní prostředek použit ten prostředek, který je nezákonný. „*Navrhne-li účastník občanského soudního řízení k prokázání svých tvrzení důkaz, který byl pořízen nebo účastníkem opatřen v rozporu s obecně závaznými právními předpisy a jehož pořízením nebo opatřením došlo k porušení práv jiné fyzické nebo právnické osoby, soud takový důkaz jako nepřípustný neprovede*“.[34] Za nezákonný důkazní prostředek tedy můžeme považovat důkazní prostředek, jenž byl opatřen nezákonným způsobem, v nesouladu s obecně závaznými právními předpisy či jehož obstaráním byly porušeny práva jiné osoby, ať už fyzické či právnické.[35]

1.5. Důkazní řízení, procesní povinnosti a břemena

Důkazní řízení lze rozčlenit do čtyř etap. Těmito etapami jsou navrhování důkazů, získávání důkazů, jejich provádění a na závěr jejich hodnocení.

- *Navrhování důkazů* je v civilním procesu úkolem účastníka řízení, který prohlašuje určitou skutečnost, jež má být prokázána. Tato povinnost vyplývá z konkrétního ustanovení občanského soudního řádu, konkrétně

[32]DAVID, Ludvík. Hlava druhá. Dokazování. In: DAVID, Ludvík; IŠTVÁNEK, František; JAVŮRKOVÁ, Naděžda; KASÍKOVÁ, Martina; LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.díl. 1.vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009, 1108 s. ISBN 978-80-7357-460-4.
[33]Tamtéž.
[34]Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 10. 1998, sp. zn. 21 Cdo 1009/98. Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek NS, č. vydání 7, roč. 1999, str. 334, pořadové číslo 39/1999.. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 1998 [cit. 13. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/7978AC0E94914085C1257BD6003A2CA5?openDocument&Highlight=0,
[35]HROMADA, Miroslav. Hlava druhá. Dokazování. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.

§ 120 odst. 1 OSŘ. Rozsah této povinnosti je vázán na druh řízení, nejvíce se tato povinnost projevuje v řízení sporném.[36] Sporné řízení je v dnešní době mimo jiné ovládáno zásadou projednací, jež je formulována právě ve výše uvedeném ustanovení. Z této zásady potom vyplývá, že se zásadně hodnotí skutečnosti označené účastníky.[37] Navrhování důkazů však přísluší i jiným účastníkům řízení či subjektům řízení. Soudem může být uskutečněn i důkaz, který stranami nebyl navržen, ovšem musí vyhovovat dvěma podmínkám- musí vyvstávat ze spisu a musí být nezbytný k určení skutkového stavu.[38] Je nutné, aby z navrhování důkazů bylo zřetelné, k osvědčení jakého tvrzení daný důkazní prostředek slouží. Situace, kdy účastníci řízení sdělí shodné konstatování o totožné významné skutečnosti, může velice ulehčit běh řízení. Základem pro vytváření skutkových závěrů soudu potom mohou být právě shodná konstatování účastníků, není třeba k této shodně tvrzené skutečnosti provádět dokazování.[39] Shodná konstatování účastníků se mohou vztahovat pouze ke skutkové stránce dané věci, není možné, aby se vztahovaly na právní hodnocení, jak ostatně judikoval Nejvyšší soud ČR ve svém usnesení- „*Shodná tvrzení účastníků může soud vzít podle ustanovení § 120 odst. 4 o. s. ř. za svá skutková zjištění, jen jestliže obsahují údaje (poznatky) o skutkové stránce věci, které by se jinak - kdyby se účastníci ve svých tvrzeních rozcházeli - musely prokazovat pomocí důkazních prostředků.*“[40]

[36]WINTEROVÁ, Alena. Postavení soudu a postavení účastníků v důkazním řízení. In: WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.

[37]HROMADA, Miroslav. Hlava druhá. Dokazování. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.

[38]WINTEROVÁ, Alena. Postavení soudu a postavení účastníků v důkazním řízení. In: WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.

[39]HROMADA, Miroslav. Hlava druhá. Dokazování. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.

[40]Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 03. 2003, sp. zn. 21 Cdo 1478/2002. Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek NS, č. vydání 9, roč. 2003, str. 621, pořadové číslo 76/2003. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2002 [cit. 13 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/E0A9702F5AA4D196C1257A4E00694B1F?openDocument&Highlight=0,

- *Získávání důkazů* opařuje soud a to takovým způsobem, aby při jednání bylo možno dané důkazy provést. Soud tedy předvolá svědky, ustanoví znalce, opatří listiny apod. Nejen účastníkům řízení je zákonem stanovena povinnost vydat příslušnému orgánu, v tomto případě soudu, věci či listiny významné pro řízení. V případě, že není možné získání daného důkazu, nastávají shodné procesní důsledky, jako by daný důkaz nebyl vůbec navržen. Spolupráce účastníka řízení se soudem na získávání důkazních prostředků je tedy jen v jeho prospěch.
- *Provádění důkazů* náleží soudu a zásadně se uskutečňuje při jednání. Účastníci řízení disponují právem účastnit se tohoto provádění, dále právem pokládat dotazy i právem dožadovat se zapsání těchto dotazů včetně odpovědí na ně do protokolu. Pokud dojde k situaci, kdy je nutné důkazy provést mimo jednání, je závazkem soudu poskytnout účastníku možnost se tohoto provádění zúčastnit. Soud vyslovuje rozhodnutí o tom, které důkazy budou provedeny, a také deklaruje ukončení dokazování. [41] Při stanovování, které důkazy budou provedeny, soud také posuzuje, zda nejde o důkazy získané nezákonně.[42]
- *Hodnocení důkazů* náleží opět soudu. „*Důkazy hodnotí soud podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci.*“[43] Při hodnocení důkazů tedy dochází k využití zásady volného hodnocení důkazů. [44] Závěr o daném skutkovém stavu, může soud akceptovat tehdy, neexistují-li o tomto skutkovém stavu racionální nejasnosti. Není požadováno bezpodmínečné zjištění pravdy, spíše se jedná o to, že dané vědomosti, týkající se skutkového stavu, mají být vysoce pravděpodobné. *„Hodnocením důkazů se rozumí myšlenková*

[41]WINTEROVÁ, Alena. Postavení soudu a postavení účastníků v důkazním řízení. In: WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.
[42]HROMADA, Miroslav. Hlava druhá. Dokazování. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.
[43]§ 132 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
[44]WINTEROVÁ, Alena. Postavení soudu a postavení účastníků v důkazním řízení. In: WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.

činnost soudu, kterou je provedeným důkazům přisuzována hodnota závažnosti (důležitosti) pro rozhodnutí, hodnota zákonnosti, hodnota pravdivosti, popřípadě hodnota věrohodnosti. Při hodnocení důkazů z hlediska jejich závažnosti (důležitosti) soud určuje, jaký význam mají jednotlivé důkazy pro jeho rozhodnutí a zda o ně může opřít svá skutková zjištění (zda jsou použitelné pro zjištění skutkového stavu a v jakém rozsahu, popřípadě v jakém směru). Při hodnocení důkazů po stránce jejich zákonnosti zkoumá soud, zda důkazy byly získány (opatřeny) a provedeny způsobem odpovídajícím zákonu nebo zda v tomto směru vykazují vady (zda jde o důkazy zákonné či nezákonné); k důkazům, které byly získány (opatřeny) nebo provedeny v rozporu s obecně závaznými právními předpisy, soud nepřihlédne. Hodnocením důkazů z hlediska jejich pravdivosti soud dochází k závěru, které skutečnosti, o nichž důkazy (pro rozhodnutí významné a zákonné) podávají zprávu, lze považovat za pravdivé (dokázané) a které nikoli."[45]

Z výše uvedeného výkladu je zřetelné, že významným úkolem účastníků důkazního řízení je povinnost související s navrhováním důkazů. V teorii se setkáváme s rozlišením povinnosti tvrzení a břemene tvrzení, na něž navazují důkazní povinnost a důkazní břemeno.

- *Důkazní povinnost* je závazkem účastníka. Je nutné označit důkazní prostředky k osvědčení tvrzení, které daný účastník prohlašuje. Více bylo o důkazní povinnosti pojednáno u navrhování důkazů.
- *Povinnost tvrzení* je závazkem, ze kterého vyplývá nutnost sdělit fakta nezbytná pro rozhodnutí.

Tyto povinnosti jsou doplňovány adekvátními břemeny. Úspěšnost účastníka ve sporu je dána nutností unést dvě břemena. Jednak břemeno tvrzení a jednak břemeno důkazní.

[45]Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 03. 2008, sp. zn. 21 Cdo 2111/2007. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2008 [cit. 14. 2. 2014]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/0B6C00DFD375EC40C1257A4E0067AEA6?openDocument&Highlight=0,

- *Břemeno tvrzení* je procesním závazkem účastníka směřujícím k tomu, že se významná fakta soud vůbec dozví. V případě, že účastník dané skutečnosti neuvede, bude se jednat o situaci, směřující k tíži účastníka, jež měl prohlašovat daná fakta a značí to pro něj nezdar ve sporu.
- *Břemeno důkazní* je procesním závazkem účastníka směřujícím k tomu, že zásadní skutečnosti, k nimž se toto břemeno vztahuje, budou soudu prokázány. Důkazního břemene se nejvíce používá ve vztahu s jeho unesením nebo neunesením. Neunesení důkazního břemene vyjadřuje nesplnění závazku dané skutečnosti prokázat a nese sebou neúspěch ve sporu. Dle odborné literatury se břemeno důkazní se člení na subjektivní a objektivní.

  - Subjektivní důkazní břemeno formuluje rozsah účasti stran, tedy to, jak se strana zasazuje o výsledek.

  - Objektivní důkazní břemeno představuje skutečnosti, jejichž prokázání je nezbytné, a to bez ohledu na účast stran.

Povinnost tvrzení, povinnost důkazní a jim odpovídající břemena se vyskytují typicky u sporného řízení. Nesporné řízení je vedeno, na rozdíl od sporného řízení, zásadou vyšetřovací.[46] Povinnost určit důkazy je sice účastníkům stanovena všeobecně, ale v nesporném řízení nedochází ke vzniku ani dělení břemene mezi účastníky. V tomto řízení je za výsledek sporu odpovědný soud.[47]

[46]WINTEROVÁ, Alena. Postavení soudu a posta1vení účastníků v důkazním řízení. In: WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.

[47]SVOBODA, Karel. *Dokazování.* Vyd.1. Praha: ASPI- Wolters Kluwer, 2009, 392 s. ISBN 978-80-7357-414-7.

2. Znalecké dokazování

2.1. Znalecké dokazování obecně

Předchozí kapitola se věnovala pojmu dokazování a to v obecné rovině. Nyní se můžeme věnovat problematice znaleckého dokazování a zvláště pak znaleckého posudku, který je jedním z důkazních prostředků výslovně uvedených v občanském soudním řádu.

Tato kapitola se bude zabývat historií znalecké činnosti a dále pak současnou právní úpravou znalecké činnosti, společně s jejím vývojem.

2.2. Historie znalecké činnosti

Ve starověku na institut znalce nenarazíme. Je to dáno zejména skutečností, že římské právo, které se přeneslo i do této doby, tkví na právu hmotném, ale nikoli na právu procesním. V této době nebyly soudy rozhodovány komplikované skutkové otázky, a proto se institut znalce neobjevoval, neboť dokazování znalci nebylo potřebné. Odborné posudky se vyskytovaly, leč znalci měli pouze postavení svědků. Odborný posudek býval požadován např. při prohlídce mrtvol a stanovení příčiny smrti, při podezření z napodobování listin apod.

Za nejstarší znalecké odvětví je považováno soudní lékařství. První zmínky o tomto odvětví znalecké činnosti můžeme nalézt již v 6. století našeho letopočtu a to v Číně. Spis Křisťana z Prachatic je potom považován za jeden ze základních spisů, týkajících se soudního lékařství, v Českých zemích.

V právních předpisech bychom první poznámky o znalcích nalezli od konce 18. století. Příkladem by mohly být zmínky o soupisech stálých soudních znalců z roku 1787. Právními předpisy, jež upravovaly výkon znalecké činnosti na našem území, byly rakouský trestní řád z roku 1873 a rakouský občanský soudní řád z roku 1895 .

Právní úprava týkající se znalectví byla na našem území značně nejednotná, a to až do roku 1939, kdy vešlo v platnost vládní nařízení č. 269/1939 Sb., o seznamech soudních znalců. Toto vládní nařízení můžeme pokládat za první seznam, jímž byla daná osoba jako stálý znalec vzata pod přísahu. Záznam do seznamu byl uskutečňován na požádání znalce, který musel

mít alespoň 30 let. Soupis byl vytvářen na 5 let, po uplynutí této doby bylo nutné přezkoumat, zda znalec i nadále splňuje všechny předpoklady pro zápis.

Toto vládní nařízení bylo zrušeno zákonem č. 167/1949 Sb., o stálých přísežných znalcích a tlumočnících.[48] Tímto zákonem došlo ke sjednocení předchozích seznamů znalců a také ke sjednocení postupu jejich jmenování. V základu se shodoval se zrušeným vládním nařízením. [49] Odměňování znalců bylo potom regulováno prováděcím právním předpisem, konkrétně nařízením vlády č. 76/1950 Sb., o odměně a náhradě hotových výloh stálých přísežných znalců a tlumočníků.

Zákon z roku 1949 a také prováděcí nařízení vlády k tomuto zákonu, zrušil zákon č. 47/1959 Sb., o úpravě právních poměrů znalců a tlumočníků. Tímto zákonem byl téměř zrušen institut znalce jako fyzické osoby. Seznam znalců byl nahrazen seznamem organizací, které určovaly své jednotlivé pracovníky pro vytvoření znaleckého posudku, v dané konkrétní oblasti. Jen v případě, kdy měl být učiněn znalecký akt, jenž nenáležel do oblasti působení žádné organizace nebo orgánu, bylo možno akt svěřit jednotlivci. [50] Touto úpravou došlo k protahování doby zhotovení posudků a také ke snížení jejich kvality. Daná organizace či orgán nebyly podněcovány k orientování se na znaleckou činnost, znalečné, které obdržely, byly povinny odvést do státního rozpočtu. Zákon nevyhovoval předpokladům kvalitní a rychlé znalecké služby, a proto také vydržel pouze do roku 1967, kdy byl přijat nový zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, jenž platí dodnes. [51]

2.3. Současná právní úprava znalecké činnosti

Znalectví je v současnosti upraveno především:

- *Zákonem č. 36/1997 Sb., o znalcích a tlumočnících (dále také „ZnalZ“)*

[48]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[49]BRADÁČ, Albert; KLEDUS, Miroslav; KREJČÍŘ, Pavel a kol. *Soudní znalectví.* 1.vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2010, 242 s. ISBN 978-80-7204-704-8.
[50]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[51]BRADÁČ, Albert; KLEDUS, Miroslav; KREJČÍŘ, Pavel a kol. *Soudní znalectví.* 1.vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2010, 242 s. ISBN 978-80-7204-704-8.

Cílem zákona o znalcích a tlumočnících je zabezpečení náležitého provádění znalecké činnosti a to před státními orgány. Rovněž je cílem tohoto zákona zabezpečení znalecké činnosti konané ve spojitosti s právními úkony, které provádějí občané či právnické osoby. Jednotlivá ustanovení ZnalZ upravují jmenování znalců, jejich odvolávání, provádění znalecké činnosti, odměňování znalců, náhradu nákladů, znalecké působení ústavů i činnost znalců, jež nejsou zapsáni do seznamu znalců.[52] Regulace znalecké a tlumočnické činnosti ve ZnalZ je příznačná pro středoevropskou právní oblast. Při jejím náležitém uplatnění může být řádnou pomůckou pro upevnění práva na spravedlivý proces, jak je vymezeno v čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Dochází totiž k přenesení nároků, jež jsou jinak kladeny na soudce a soudní osoby na jiné osoby zainteresované na řízení, jimiž jsou právě znalci a tlumočníci. [53]

Zákon o znalcích a tlumočnících byl za dobu své účinnosti, přes 45 let, novelizován pouze třikrát. K první novelizaci zákona došlo v roce 2006,tedy 39 let po přijetí zákona, zákonem č. 322/2006 Sb. Touto novelou bylo znalcům, kteří byli plátci daně z přidané hodnoty (dále jen „DPH“), umožněno si k honoráři přičíst částku odpovídající DPH. Další novelizace se udála v roce 2009- zákonem č. 227/2009 Sb. Tato novela stanovovala přidělení identifikačního čísla osoby těm znalcům, jež tímto označením nedisponovali. Tímto krokem se tedy na znalce nahlíží jako na odborníky. Třetí a doposud poslední novela zákona proběhla v roce 2011- zákonem č. 444/2011 Sb. Jedná se o novelu zásadní. Touto novelou došlo k odlišenému vyjádření principu mlčenlivosti tak, že znalec je povinen dodržovat princip mlčenlivosti i po ukončení své znalecké činnosti. Dále došlo k přeformulování ustanovení, jež souvisí s odměňováním znalců a náhradou nákladů. Nejvýznamnějším přínosem novely je však zavedení institutů vztahujících se na pozastavení práva vykonávat znaleckou činnost a na zánik tohoto práva. Zmíněnou novelizací byly do zákona přidány i některé sankce pod komplexním označením správní delikty. Jde o přestupky znalců nebo tlumočníků

[52]FRYŠTÁK, Marek. Právní úprava postavení znalce de lege lata a de lege ferenda. In: FRYŠTÁK, Marek, KŘEJČÍ, Zdeněk. *Postavení znalce v trestním řízení.* 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 167 s. ISBN 978-80-210-4955-0.
[53]DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář.* 1.vyd. Praha: C. H. BECK, 2009, 205 s. ISBN 978-80-7400-148-2.

a o správní delikty právnických osob- znaleckých ústavů.[54]

V roce 2011 byl prezentován věcný návrh zákona o zapsaných znalcích. Hlavním záměrem věcného návrhu je oddělení znalecké činnosti od činnosti tlumočnické. Tento návrh předpokládá vznik dvou samostatných zákonů, jeden upravující činnost znaleckou, druhý upravující činnost tlumočnickou. Záměrem návrhu je také vyšší odbornost znalecké činnosti. Ve věcném návrhu zákona najdeme nové vymezení pojmu znalec či znalecké ústavy. Znalec je zde pojímán jako osoba fyzická, ale nově také jako osoba právnická. Znaleckými ústavy jsou potom myšleny vysoké školy, kriminalistické ústavy apod. Věcný návrh zákona obsahuje také záměr o existenci centrálního registru znalců a znaleckých ústavů, jenž se má členit na dva úseky. První má sloužit pro zápis znalců, druhý pro znalecké ústavy. Centrální registr má být dle tohoto návrhu rozdělen na veřejnou a neveřejnou část. Novinkou tohoto návrhu zákona je existence právního nároku na jmenování znalcem, samozřejmě po splnění všech podmínek. Znalec má projít jakousi vstupní zkouškou, která ověřuje vědomosti znalce týkající se procesních předpisů, zákona o znalcích a tlumočnících atd. Dalším bodem věcného návrhu zákona je pojištění znalců. Znalci mají disponovat povinným pojištěním pro případ odpovědnosti za škodu zapříčiněnou ve spojitosti s výkonem znalecké činnosti. Věcný návrh zákona zakotvuje i nutnost vzdělávání znalců v daném oboru. Platnost zákona o zapsaných znalcích se předpokládala od roku 2013. Do konce roku 2012 však nepostoupil ani do parlamentu. Je tedy zjevné, že věcný návrh zákona o zapsaných znalcích nebude uskutečněn a zákonem se pravděpodobně nestane.[55] [56]

V souvislosti s věcným návrhem zákona o zapsaných znalcích se domnívám, že oddělení znalecké a tlumočnické činnosti by bylo dobrým krokem. Každá z těchto činností vyžaduje jiný přístup, zejména pak úprava

[54]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[55]ŠKOCH, Petr. Věcný záměr zákona o zapsaných znalcích část I. *WWW.ZNALECKYPORTAL.CZ* [online]. Www.znaleckyportal.cz , publikováno 16 .6. 2012 [cit. 15. 2. 2014]. Dostupné z: http://znaleckyportal.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=217:vecny-zamer-zakona-o-zapsanych-znalcich-cast-i&catid=204:znalelectvi-obecne&Itemid=306
[56]ŠKOCH, Petr. Věcný záměr zákona o zapsaných znalcích část II. *WWW.ZNALECKYPORTAL.CZ* [online]. Www.znaleckyportal.cz , publikováno 18 . 6. 2012 [cit. 15. 2. 2014]. Dostupné z: http://znaleckyportal.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=218:vecny-zamer-zakona-o-zapsanych-znalcich-cast-ii&catid=204:znalelectvi-obecne&Itemid=306

znalecké činnosti vyžaduje detailnější úpravu, která zahrnuje větší množství institutů než činnost tlumočnická. Jako pozitivní v tomto návrhu shledávám také zavedení jakési vstupní zkoušky, která má ověřovat nezbytné znalosti k výkonu znalecké činnosti a také omezení platnosti oprávnění k výkonu znalecké činnosti na dobu pěti let, po jejichž uplynutí by mělo dojít k přezkoumání odborné způsobilosti. Domnívám se, že zavedení těchto předpokladů do zákonné úpravy by mohlo vést ke zlepšení znalecké činnosti. Jako další pozitivní skutečnost spatřuji požadavek celoživotního vzdělávání znalců. Znalecká činnost prochází neustálým vývojem a je tedy nutné, aby znalec své znalosti a vědomosti doplňoval a rozšiřoval o nové poznatky. Není však možné stanovit konkrétní komplexní podmínky pro celoživotní vzdělávání znalců, zejména vzhledem k množství oborů, ve kterých je znalecká činnost vykonávána. I tak se domnívám, že by na tento institut mělo být v rozumném rozsahu dohlíženo, zejména z toho pohledu, aby jedinci, kteří užívají služeb daného znalce, měli povědomí o jeho odborných znalostech a vědomostech. Naproti tomu zavedení povinného pojištění znalců neshledávám jako klad. Ne všichni znalci jistě podají velké množství posudků. Zcela jistě existují znalci, kteří ve svém oboru zhotoví pár znaleckých posudků za rok, ale i přitom je jejich činnost v daném oboru nezbytná, může se jednat třeba o obor méně frekventovaný. Lze konstatovat, že povinné pojištění by pro ně nebylo finančně výhodné. Přece jen sazba odměny znalce je v nejvyšší hodnotě 350,- Kč za hodinu práce. Dle mého názoru by se tito znalci raději vzdali možnosti vykonávat znaleckou činnost, než aby na ní, v souvislosti s povinným pojištěním, tratili. Myslím si, že pojištění znalecké činnosti by mělo být stanoveno jako dobrovolné, s možností uvedení této skutečnosti ve znaleckém posudku, společně s výší, na kterou je ten daný znalec pojištěn.

- *Vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících* (dále také „prováděcí vyhláška“)

Prováděcí vyhláška k zákonu o znalcích a tlumočnících vymezuje detaily o vedení znalecké a tlumočnické činnosti, o výkonu znalecké a tlumočnické činnosti, o odměňování ústavů, o odměnách za znalecké posudky a také

náhradách nákladů, které vznikly ve spojitosti s nimi.[57]

Prováděcí vyhláška byla také několikrát novelizována- vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 11/1985, která se zabývá např. možností znalce obdržet potvrzení, které ho zmocňuje k objednání a převzetí znalecké pečetě, dále vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 184/1990 Sb., kterou se řeší odměňování znaleckých ústavů; vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 77/1993 Sb., která se věnuje sazbám odměn za znalecké posudky a vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 432/2002 Sb., která se opět věnuje sazbám odměn za znalecké posudky, dále stanovuje např. paušální částku nákladů trestního řízení.[58]

- *Zákonem č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád*

Občanský soudní řád je nezbytným právním předpisem v oblasti znaleckého dokazování v civilním soudním řízení. Ustanovení týkající se znaleckého posudku vyžádaného soudem i znaleckého posudku, předloženého účastníkem, jež patří mezi důkazní prostředky výslovně uvedené v občanském soudním řádu, najdeme v části třetí, hlavě druhé tohoto zákona, konkrétně v § 127 a § 127a.[59] Blíženi se těmto ustanovením budeme věnovat v následujících kapitolách této práce. OSŘ nezahrnuje komplexní úpravu, v oblasti znaleckého dokazování, je třeba užít i další předpisy a to předpisy zvláštní, uvedené výše.

[57]FRYŠTÁK, Marek. Právní úprava postavení znalce de lege lata a de lege ferenda. In: FRYŠTÁK, Marek, KŘEJČÍ, Zdeněk. *Postavení znalce v trestním řízení.* 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 167 s. ISBN 978-80-210-4955-0.
[58]BRADÁČ, Albert; KLEDUS, Miroslav; KREJČÍŘ, Pavel a kol. *Soudní znalectví.* 1.vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2010, 242 s. ISBN 978-80-7204-704-8.
[59]§ 127, § 127a zákona č. 99/1963 Sb. , občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

3. Znalec

Obsahem této kapitoly bude vymezení pojmu znalec, charakteristika znalců do seznamu zapsaných a nezapsaných a také znaleckých ústavů, dále parametry výkonu znalecké činnosti, odpovědnost znalců, jakož podmínky pozastavení a zániku výkonu znalecké činnosti.

3.1. Pojem

Znalec je jedincem, se kterým soud, mimo jiných zúčastněných osob, kooperuje při objasňování skutkového stavu, aby byl náležitě zjištěn.[60] Judikaturou je znalec definován jako „*osoba, která prostřednictvím svých odborných znalostí posuzuje skutečnosti, které byly soudem určeny, a ve znaleckém posudku soudu sděluje subjektivní výsledek tohoto posouzení*.“[61] Znalec tedy disponuje odbornými znalostmi, jež zužitkovává při reakcích na znalecké otázky. Znalec je specialista v dané oblasti. Odpověďmi na znalecké otázky usnadňuje soudu či stranám soudní pře porozumění skutkovému stavu, jak se odehrál v minulosti.[62]

Znalec má v procesní úpravě nejtěsnější vztah k pozici svědka. Odlišností od postavení svědka je to, že svědek vypovídá o faktech, jež sám vnímal, kdežto znalec vypovídá o tom, s čím se seznámil v rámci řízení a co následně posoudil na základě svých odborných znalostí a vědomostí.[63] Znalce je tedy rozdílně od svědka možno zaměnit, existuje totiž i jiný odborník, jímž může být znalec nahrazen.[64] Znalec se zásadně zabývá otázkami skutkovými, nikoli otázkami právními, ty náleží řešit soudu. Tato skutečnost vyplývá zejména z důvodu, že

[60]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[61]Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 05. 2007, sp. zn. 33 Odo 324/2005. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2007 [cit. 16. 2. 2014]. Dostupné z : http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/A8D03CE2191F3669C1257A4E00668361?openDocument&Highlight=0,
[62]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[63]BĚLOHLÁVEK, Alexander; HÓTOVÁ, Renáta. *Znalci v mezinárodním prostředí- v soudním řízení civilním a trestním, v rozhodčím řízení a investičních sporech*. 1.vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, 588 s. ISBN 978-80-7400-395-0.
[64]WINTEROVÁ, Alena. Důkazní prostředky. In: WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 711 s. 978-80-7201-842-0.

stejně jako ve většině evropských zemí, i u nás, dochází k uplatňování již zmíněné zásady „iura novit curia“. Soudu potom naopak nenáleží řešit odborné otázky, byť by k jejich řešení disponoval potřebnými znalostmi. [65]

3.2. Znalci zapsaní do seznamu

Jak vyplývá z ustanovení § 2 odst. 1 ZnalZ, vykonávat znaleckou činnost náleží zásadně znalcům zapsaným do seznamu. Jmenování znalců pro jednotlivé obory přísluší ministru spravedlnosti. Ministr spravedlnosti také opravňuje ke jmenování znalců předsedy krajských soudů. Rozvržení znalců na ty, které jmenuje ministr spravedlnosti a na ty, jež jmenuje předseda krajského soudu, nalezneme v prováděcí vyhlášce Ministerstva spravedlnosti ke ZnalZ.[66] Ministru spravedlnosti náleží jmenování znalců, kteří jsou zaměstnanci ústředních státních orgánů, vysokých škol, vědeckých, výzkumných ústavů, dále těch, jež jsou určení ústředními orgány a také znalců z oboru práva pro oblast právního styku k cizině, jakož i znalců, jejichž jmenování a odvolávání si vymezil. V ostatních případech je ke jmenování znalců zmocněn předseda krajského soudu, v jehož obvodu má znalec adresu trvalého pobytu.[67]

Před rozhodnutím o jmenování znalce, zjišťuje předseda krajského soudu splnění podmínek, jež jsou pro jmenování znalce stanoveny. Ministr spravedlnosti při jmenování znalců, u nichž mu jmenování přísluší, užívá pomoci předsedů krajských soudů, kteří obstarají nezbytné doklady ke zhodnocení odborných i zákonných předpokladů pro výkon znalecké činnosti a současně tyto předpoklady ověří. Své závěry potom předseda krajského soudu předloží ministru k rozhodnutí o jmenování znalce.[68] Podmínky, jež musí žadatel před jmenováním znalcem splňovat, stanovuje ZnalZ, konkrétně ve svém ustanovení §4.

---

[65]BĚLOHLÁVEK, Alexander; HÓTOVÁ, Renáta. *Znalci v mezinárodním prostředí- v soudním řízení civilním a trestním, v rozhodčím řízení a investičních sporech*. 1.vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, 588 s. ISBN 978-80-7400-395-0.

[66]FRYŠTÁK, Marek. Právní úprava postavení znalce de lege lata a de lege ferenda. In: FRYŠTÁK, Marek, KŘEJČÍ, Zdeněk. *Postavení znalce v trestním řízení.* 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 167 s. ISBN 978-80-210-4955-0.

[67]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.

[68]DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář*. 1.vyd. Praha: C. H. BECK, 2009, 205 s. ISBN 978-80-7400-148-2.

Znalcem je možné jmenovat:

- Státního *občana České republiky* nebo *občana jiného členského státu Evropské unie* (dále také „EU“), jestliže mu bylo vydáno potvrzen o přechodném pobytu či povolení k pobytu trvalému na území České republiky nebo *občana jiného než členského státu EU*, za podmínky, že mu bylo vydáno povolení k trvalému pobytu na území České republiky
- Toho, kdo je *plně způsobilý k právním úkonům*, dle terminologie zavedené zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále také „ObčZ“), kdo je plně svéprávný
- Toho, kdo je *bezúhonný*; bezúhonný není ten, kdo byl pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin nebo za trestný čin spáchaný z nedbalosti, který souvisel s výkonem znalecké činnosti, pokud se na něj nenahlíží jako by odsouzen nebyl
- Toho, kdo *nebyl v posledních třech letech vyřazen* ze seznamu znalců pro porušení povinností dle ZnalZ
- Toho, kdo disponuje nezbytnými *znalostmi a vědomostmi z daného oboru*, v němž má být jako znalec činný, zejména lze potom znalcem jmenovat toho, kdo se zúčastnil zvláštní výuky pro znaleckou činnost, jde-li o jmenování v oblasti, v níž je taková výuka zavedena[69]

V této souvislosti je nutné podotknout, že zákon nekonkretizuje úroveň daných znalostí a vědomostí. Ani prováděcí vyhláška ke ZnalZ tuto skutečnost více neupřesňuje. Zákonem je tedy ponechána poměrně široká možnost pro úvahu při posouzení znalostí a vědomostí daného uchazeče a to orgánu, který o jmenování má rozhodnout. U krajských soudů se však postupem času ustálila jakási praxe při posuzování těchto znalostí a vědomostí. Krajské soudy vychází z toho, že znalec by měl disponovat nejvýše možnou získanou kvalifikací v daném oboru. Další oblastí je absolvování zvláštní výuky, je-li pro daný obor zavedena. Tuto výuku poskytují např. postgraduální kurzy vysokých škol nebo znalecké profesní organizace. Náplní zvláštní výuky je získání primárních

[69] § 4 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 18. 2. 2014].

znalostí právních předpisů, jimiž je činnost znalců upravena, tedy ZnalZ a prováděcí vyhlášky k němu, jakož i znalostí obecných procesních předpisů, které se zabývají dokazováním a podáváním znaleckých posudků nebo třeba osvojení si forem a metod vyhotovení znaleckého posudku. Další oblastí je potom dosažení nezbytné praxe, která může být pro rozdílné obory stanovena odlišně.[70]

- Toho, kdo disponuje takovými *osobními atributy*, které jsou podmínkou pro řádný výkon znalecké činnosti[71]

Osobní atributy jsou předpokladem pro řádný výkon znalecké činnosti. Ani tyto podmínky nejsou zákonem konkretizovány. Tyto vlastnosti by měly zejména poukazovat na morální nedotknutelnost znalce, je příhodné také připojit vyjádření zaměstnavatele či zájmového sdružení.[72]

- Toho, kdo se jmenováním *souhlasí*[73]

Ke jmenování znalce dochází na základě výběru mezi jednotlivci, jež vyhovují stanoveným podmínkám. Orgány veřejné moci, vědecké instituty, vysoké školy, organizace, u nichž pracují jednotlivci, jež přicházejí v úvahu, občanská sdružení i obecně prospěšné společnosti nebo nadace, vyvstává-li to z předmětu jejich činnosti, mají oprávnění podat návrh na jmenování znalce. Je možné, aby byl znalcem jmenován i ten, kdo o jmenování sám požádá.[74] Vyhovuje-li znalec stanoveným podmínkám a je-li znalce v dané oblasti zapotřebí, dojde k vlastnímu jmenování znalce.[75] Potřebnost znalců v daném oboru je předpokladem, jenž má výkon znalecké činnosti omezit a to, co do počtu znalců. Dle ustanovení § 6 odst. 2 prováděcí vyhlášky ke ZnalZ je nezbytné jmenovat tolik znalců, aby jejich počtem byla zabezpečena potřeba znaleckých

[70]DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář*. 1.vyd. Praha: C. H. BECK, 2009, 205 s. ISBN 978-80-7400-148-2.
[71]§ 4 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.
[72]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[73]§ 4 zákona č. 36/1967 Sb. , o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.
[74]FRYŠTÁK, Marek. Právní úprava postavení znalce de lege lata a de lege ferenda. In: FRYŠTÁK, Marek, KŘEJČÍ, Zdeněk. *Postavení znalce v trestním řízení.* 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 167 s. ISBN 978-80-210-4955-0.
[75]BRADÁČ, Albert; KLEDUS, Miroslav; KREJČÍŘ, Pavel a kol. *Soudní znalectví.* 1.vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2010, 242 s. ISBN 978-80-7204-704-8.

posudků bez toho, aby byl některý znalec nepřiměřeně zahrnován výkonem znalecké činnosti.[76]

V souvislosti se jmenováním znalce, jsem přesvědčena, že by bylo vhodné zákonně lépe upravit hodnocení kvalifikace znalce, ať už se jedná o kvalifikaci znalce při jeho jmenování, nebo o hodnocení následné. Domnívám se, že vhodné by bylo v tomto směru zavedení odborných komisí, které by se zabývaly posuzováním odbornosti žadatelů. Předsedové soudů či Ministerstvo nedisponují adekvátními nástroji, aby sami posoudili odbornou způsobilost uchazečů nebo také kvalitu podaných znaleckých posudků. S tímto vším by mohly být odborné komise nápomocny. Odborná způsobilost znalce je velice významnou otázkou, nejen v souvislosti se jmenováním znalce, ale i v souvislosti s výkonem znalecké činnosti. Jako vhodné shledávám, že sama odborná způsobilost znalce by měla být zákonem lépe a více upravena, a to třeba stanovením různých podmínek u jednotlivých oborů, jako je například podmínka vysokoškolského či jiného vzdělání, minimální délka praxe atd., jak bylo také vysloveno ve věcném návrhu zákona o zapsaných znalcích[77], o němž bylo pojednáno již výše.

Povinností znalce je složit slib a to do rukou toho, kdo jej jmenuje. Znění znaleckého slibu je následující: „*Slibuji, že při své znalecké (tlumočnické) činnosti budu přesně dodržovat právní předpisy, že znaleckou (tlumočnickou) činnost budu konat nestranně podle svého nejlepšího vědomí, že budu plně využívat všech svých znalostí a že zachovám mlčenlivost o skutečnostech, o nichž jsem se při výkonu znalecké (tlumočnické) činnosti dozvěděl."*[78] Složením slibu na sebe znalec svobodně přebírá povinnosti, které jsou obsahem tohoto slibu. Slibuje písemně zaznamenán v knize slibů. Složení tohoto slibu znalec v knize osvědčí svým podpisem. Od této chvíle je výkon znalecké činnosti pro znalce výkonem činnosti dle zákona. Za porušení výkonu této činnosti, je tedy povinen nést případnou

[76]DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář*. 1.vyd. Praha: C. H. BECK, 2009, 205 s. ISBN 978-80-7400-148-2.
[77]ŠKOCH, Petr. Věcný záměr zákona o zapsaných znalcích část I. *WWW.ZNALECKYPORTAL.CZ* [online]. Www.znaleckyportal.cz , publikováno 16 .6. 2012 [cit. 18. 2. 2014]. Dostupné z: http://znaleckyportal.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=217:vecny-zamer-zakona-o-zapsanych-znalcich-cast-i&catid=204:znalelectvi-obecne&Itemid=306
[78]§ 6 odst. 2 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.

odpovědnost.[79]

Po jmenování následuje zapsání znalců do seznamu znalců. Seznamy jsou spravovány krajskými soudy, v jejichž obvodu má znalec místo trvalého pobytu a také Ministerstvem spravedlnosti, které vede centrální seznam, jež je dostupný také dálkovým přístupem a to na internetovém portálu www.justice.cz. Seznamy jsou přístupné veřejnosti.[80] Seznamy jsou děleny dle oborů, některé obory jsou členěny dále na jednotlivá odvětví. Kromě jména je v seznamu znalců u každého znalce uvedena i kontaktní adresa, telefonní spojení, eventuální užší specializace a dále obory, v nichž je znalec nadán oprávněním k výkonu znalecké činnosti.[81] Seznam znalců není pouhým přehledem znalců, slouží také jako zdroj informací o znalcích v daných oborech a to pro státní orgány i občany, kteří chtějí výkon působení znalce využít. Je povinností každého znalce oznámit změnu informací, jež se do seznamu znalců zapíší.[82]

3.3. Znalci nezapsaní do seznamu

Toho, kdo není zapsán do seznamu, může orgán veřejné moci ustanovit znalcem jen ve výjimečných případech. Osoba, jež má být znalcem ad hoc ustanovena, musí disponovat odbornými předpoklady a musí se jmenováním souhlasit. Těmito ojedinělými případy jsou dle ustanovení § 24 odst. 1 ZnalZ situace, kdy v seznamu není pro určitý obor znalec veden, znalec zapsaný do seznamu není schopen úkon provést nebo situace, kdy by uskutečnění úkonu znalcem vedeným v seznamu vedlo k nepřiměřeným potížím nebo bylo spojeno s vynaložením nepřiměřených nákladů.[83]

Povinností osoby, jež má být ustanovena znalcem je složit znalecký slib,

[79]DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář*. 1.vyd. Praha: C. H. BECK, 2009, 205 s. ISBN 978-80-7400-148-2.
[80]BĚLOHLÁVEK, Alexander; HÓTOVÁ, Renáta. *Znalci v mezinárodním prostředí- v soudním řízení civilním a trestním, v rozhodčím řízení a investičních sporech*. 1.vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, 588 s. ISBN 978-80-7400-395-0.
[81]BRADÁČ, Albert; KLEDUS, Miroslav; KREJČÍŘ, Pavel a kol. *Soudní znalectví.* 1.vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2010, 242 s. ISBN 978-80-7204-704-8.
[82]DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář*. 1.vyd. Praha: C. H. BECK, 2009, 205 s. ISBN 978-80-7400-148-2.
[83]FRYŠTÁK, Marek. Právní úprava postavení znalce de lege lata a de lege ferenda. In: FRYŠTÁK, Marek, KŘEJČÍ, Zdeněk. *Postavení znalce v trestním řízení.* 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 167 s. ISBN 978-80-210-4955-0.

a to do rukou orgánu, který osobu k provedení znaleckého posudku přibral. Slib má zákonný dopad pouze pro to řízení, ve kterém byl znalec ustanoven. Složením slibu se znalec zavazuje k dodržování povinností, jež ze slibu vyplývají.[84] Tento slib musí osoba složit ještě před podáním znaleckého posudku, jak dokládá také soudobá judikatura: „*Nesložil-li soudem ustanovený znalec, který není zapsán v seznamu znalců (§ 7 zákona č. 36/1967 Sb.), před podáním posudku slib, nelze jeho posudek pokládat za znalecký posudek podle ustanovení § 125 a § 127 odst. 1 o. s. ř. Proto v řízení o věci, v níž rozhodnutí závisí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí ustanoveného znalce, jde o vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, pokládal-li soud za znalecký posudek a výpověď znalce i úkony ustanoveného znalce, který znalecký slib dosud nesložil*“.[85]

I na znalce ustanoveného ad hoc se vztahují práva a povinnosti stanovené zákonem o znalcích a tlumočnících, jeho prováděcí vyhláškou i další povinnosti stanovené procesními předpisy. O právech a povinnostech znalců v souvislosti s výkonem jejich znalecké činnosti bude pojednáno v bezprostředně následující části práce.

3.4. Výkon znalecké činnosti- práva a povinnosti znalců

Obecná práva znalců stanovuje ZnalZ i prováděcí vyhláška k tomuto zákonu. Znalcům ale mohou být přiznána i další práva a to v rámci dílčích druhů řízení. Cílem znalecké činnosti je podat informace pro soudní řízení. Je proto důležité, aby práva znalce byla navrhována tak, aby výsledkem bylo zejména patřičné určení skutkového stavu dané věci.

Jedním ze základních práv znalce je nárok na vykonávání znalecké činnosti i v obvodu jiného krajského soudu než u kterého je v seznamu veden. Toto právo vyplývá z ustanovení § 9 odst. 1 ZnalZ. [86] Výkon znalecké činnosti

[84]DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář.* 1.vyd. Praha: C. H. BECK, 2009, 205 s. ISBN 978-80-7400-148-2.
[85]Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 11. 1972, sp. zn. 2 Cz 18/72. Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek NS, č. vydání 5, roč. 1973, str. 239, pořadové číslo 37/1973. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 19 2. 2014].
[86]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.

tedy není územně omezen. Zadavatelé znaleckého posudku mohou o jeho provedení požádat jakéhokoli znalce, který disponuje potřebnými oprávněními. Toto pravidlo vyvstává zejména z povahy znalecké činnosti, která je vytvářena takovým spektrem oborů, že nelze očekávat, že se pro každý obor bude v daném obvodu krajského soudu vyskytovat dost odborníků, schopných posoudit danou problematiku. Jiným důvodem může být situace, kdy znalci z obvodu daného krajského soudu nemohou znalecký posudek vypracovat, ať už z důvodu podezření z podjatosti nebo pro jiné objektivní důvody na straně znalce. Dalším důvodem může být důvod čistě hospodárný, tedy situace, kdy převažující část aktů znalce je uskutečňována mimo obvod soudu, jež případ projednává a je tedy výhodnější ustanovit znalce v lokalitě, kde jsou úkony konány. Vzhledem k výše uvedeným důvodům je tedy nezbytné, aby existovala možnost k určení znalce i ze seznamu jiných krajských soudů. Státním orgánům je uloženo ustanovování znalce zásadně ze seznamu toho krajského soudu, v jehož obvodu se nachází sídlo či pracoviště orgánu veřejné moci. Toto pravidlo koresponduje opět zejména se zásadou hospodárnosti řízení. Není ale možné tento princip uplatňovat bez výjimky. Například v situaci rozporu této zásady s právem účastníka na spravedlivý proces, by zásada hospodárnosti musela bez pochyby ustoupit.

Jako další právo znalce můžeme uvést oprávnění k přibrání konzultanta, je-li to vzhledem k povaze věci nutné. Toto právo je zakotveno v ustanovení § 10 odst. 2 ZnalZ. Konzultanta můžeme chápat jako osobu, kterou znalec povolá ke zhodnocení jednotlivých zvláštních otázek. Účelem přizvání konzultanta je zejména vydání kvalitního znaleckého posudku. Konzultant má být odborníkem, který znalci pomáhá s otázkami, jež zcela nenáležejí do jeho zaměření, tedy s otázkami, jež přesahují do jiné specializace či odvětví.[87] Nemělo by jít o otázky klíčové, nýbrž otázky dílčí. Přibrání konzultanta společně s důvody, které k přizvání vedly, je nutné sdělit ve znaleckém posudku. Přibrání konzultanta znalce nezbavuje odpovědnosti a to ani v té části, jež byla hodnocena konzultantem.[88]

[87] DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář.* 1.vyd. Praha: C. H. BECK, 2009, 205 s. ISBN 978-80-7400-148-2.

[88] K tomu např. Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích, sp. zn. 4To 70/98, ze dne 26. 2. 1998, ve kterém je uvedeno: „*Znalec je podle § 10 odst. 2 zák. č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, oprávněn přibrat si konzultanta k posuzování zvláštních dílčích otázek, jestliže to*

Následující právo vyplývá z ustanovení § 14 odst. 1 ZnalZ. Toto právo se nám může jevit v dnešní době jako poněkud zastaralé. Jedná se o oprávnění užívat přístrojů či jiných zařízení a materiálů organizace, u níž znalec pracuje, je-li to k podání posudku potřebné.

Dalším právem znalce lze mínit právo na náhradu nákladů a odměnu znalce za posudek.[89] Odměna znalce za podání posudku je stanovena buď sazebníkem, dle hodinové sazby, který nalezneme v ustanovení § 17 odst. 1 prováděcí vyhlášky, to v případě, kdy byl znalec ustanoven orgánem veřejné moci anebo je odměna znalce stanovena dohodou stran a to tehdy, kdy znalec podává posudek na základě smlouvy. Vedle práva na odměnu náleží znalci též právo na náhradu nákladů v případě, je-li vypracování znaleckého posudku zadáno orgánem veřejné moci. Je nutné, aby se jednalo o náklady účelné, které vznikly v souvislosti se znaleckým posudkem. Takovými náklady jsou například cestovní výdaje či náklady související s přibráním pracovníků pro výpomocnou činnost.[90] Více bude pojednáno o odměně znalce za posudek i právu znalce na náhradu nákladů v samostatné kapitole této práce[91].

Právem znalce je i oprávnění odepřít podání posudku, jak plyne z ustanovení § 11 odst. 3 ZnalZ. Tento odstavec pojednává o právu znalce odmítnout podání znaleckého posudku ze shodného důvodu, jako svědek může odepřít svou výpověď. V civilním soudním řízení má pak svědek právo odepřít výpověď, jestliže by jí přivodil hrozbu trestního stíhání sobě nebo osobám blízkým, jak vyplývá z ustanovení § 126 odst. 1 OSŘ. Znalec je povinen toto odmítnutí sdělit a současně uvést důvod odmítnutí. Z výčtu možností pro odepření podání znaleckého posudku je zřetelné, že tyto možnosti jsou velmi omezené.[92]

Mezi poslední práva znalce je možno zařadit právo znalce požádat ze závažných důvodů Ministerstvo spravedlnosti nebo předsedu krajského soudu

---

vyžaduje povaha věci. Přitom musí postupovat tak, aby jeho odpovědnost znalce nebyla dotčena ani v té části posudku, o níž bylo konzultováno. To znamená, že sice není vyloučeno, aby konzultant byl odborníkem z jiného oboru, než je znalec, jeho úkolem však musí být jen posouzení dílčí otázky z tohoto jiného oboru, jež tvoří podklad pro posudek z oboru znalce.“

[89]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.

[90] DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář.* 1.vyd. Praha: C. H. BECK, 2009, 205 s. ISBN 978-80-7400-148-2.

[91] K tomu více v páté kapitole této práce.

[92]DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář.* 1.vyd. Praha: C. H. BECK, 2009, 205 s. ISBN 978-80-7400-148-2.

o pozastavení znalecké činnosti, ovšem pouze na časový úsek čtyř let a také právo být vyřazen ze seznamu znalců, pokud o to písemně požádá.[93] Svobodné ukončení znalecké činnosti vychází z pojetí znalectví. I osoba, jež se má stát znalcem, musí se jmenováním souhlasit. Je zřejmé, že osoba jmenovaná znalcem proti své vůli by nemohla zhotovovat kvalitní znalecké posudky.

Znalci jsou procesním předpisem stanovena také některá práva v rámci občanského soudního řízení. Jejich výčet není tak obsáhlý, jako výčet ve ZnalZ. OSŘ v ustanovení § 127 odst. 4 zmiňuje pouze právo znalce požádat předsedu senátu, aby účastníkům řízení, případně i jiné osobě byla uložena povinnost dostavení se ke znalci, předložení mu potřebných předmětů či podání nezbytných vysvětlení apod. Záleží ale pouze na předsedovi senátu, zda znalcově žádosti vyhoví. Dalším právem znalce, vyplývajícím z OSŘ, konkrétně z § 127a, je právo znalce, kterého požádala některá ze stran o provedení znaleckého posudku, nahlédnout do spisu nebo mu dát jinou možnost na seznámení s informacemi nezbytnými k vypracování znaleckého posudku.[94]

Stejně jako práva i povinnosti znalce najdeme v zákoně o znalcích a tlumočnících a prováděcí vyhlášce k tomuto zákonu. V rámci dílčích řízení mohou být znalci stanoveny i další povinnosti, jež vyplývají z jednotlivých procesních předpisů. Povinnosti znalce vyvstávají ze dvou zdrojů. Jedním zdrojem jsou právě zmíněné povinnosti vyplývající z právních předpisů, druhým zdrojem je potom smlouva, v případě, že se jedná o provedení znaleckého posudku, který nebyl znalci zadán orgánem veřejné moci.

Jednou ze základních povinností znalce je závazek složení znaleckého slibu. O složení tohoto slibu a jeho znění bylo již pojednáno výše v této práci v části týkající se jmenování znalce. Povinnost znalce ke složení slibu vyplývá z ustanovení § 6 odst. 1 ZnalZ. Ze znaleckého slibu vyvstávají některé povinnosti, které se znalec, jeho složením, zavázal dodržovat. Konkrétně se jedná o povinnost dbát o dodržování právních předpisů, o nezaujatý výkon znalecké činnosti dle znalcova nejlepšího vědomí, o kompletní užití všech znalostí znalce a také

[93] § 20 odst. 2, § 20a písm. f) zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.
[94] KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.

o povinnost zachovávat mlčenlivost. Co se týče dodržování právních předpisů, jedná se o právní předpisy, jež mají celostátní působnost, o právní předpisy uveřejněné ve Sbírce zákonů. Nezbytností je sledování změn jednotlivých zákonů znalcem.[95] Nezaujatý výkon znalecké činnosti očekává nezávislost znalcových názorů na účastnících řízení, tedy předpoklad nepodjatosti znalce. Povinnost plného využívání všech znalostí znalce se týká zejména odbornosti znalce. Sféra těchto znalostí je velmi rozsáhlá, jedná se o nejodbornější poznatky, o nacvičené dovednosti, ale také o postup, kterým je znalecký posudek sdělován účastníkům nebo státním orgánům, tedy o metody a formy užité při zhotovení znaleckého posudku. Podmínkou pro plnění této povinnosti je nezbytné rozšiřování znalostí znalcem.[96] O povinnosti znalce zachovávat mlčenlivost bude pojednáno dále v této práci jako o povinnosti vyplývající z konkrétního ustanovení ZnalZ.

Povinností znalce je provádět znaleckou činnost řádně, ve stanoveném termínu a v oboru či odvětví, v němž byl jmenován. Tato povinnost znalce vyplývá z ustanovení § 8 ZnalZ.[97] Definici řádného výkonu znalecké činnosti v zákoně nikde nenalezneme, tuto povinnost je ale možné vylíčit jako závazek znalce k provedení znaleckého posudku za zachování vymezených náležitostí úkonu. O znaleckém posudku bude podrobněji pojednáno v následující kapitole této práce, proto na tomto místě uvedeme pouze stručné informace. Znalecký posudek musí být vypracován v náležité formě, musí splňovat stanovené formální náležitosti. Je nutné, aby měl také náležitosti obsahové, musí zahrnovat i metodu vypracování znaleckého posudku. Nezbytností je možná přezkoumatelnost znaleckého posudku. Znalecký posudek musí zahrnovat odpovědi na zadané otázky.[98] Další povinností znalce vyvstávající z výše uvedeného ustanovení je povinnost vykonávat znaleckou činnost v určené lhůtě. V § 12 prováděcí vyhlášky ke ZnalZ najdeme požadavek stanovení určité lhůty a to v mezích zákona, ve které má být úkon proveden. Tuto lhůtu má uložit státní orgán

[95]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[96]DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář.* 1.vyd. Praha: C. H. BECK, 2009, 205 s. ISBN 978-80-7400-148-2.
[97]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[98]DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář.* 1.vyd. Praha: C. H. BECK, 2009, 205 s. ISBN 978-80-7400-148-2.

při vyžádání znaleckého posudku. Součástí stanovení lhůty je projednání tohoto termínu se znalcem, zejména o tom, zda je znalec schopen úkon v dané lhůtě provést, případně požádat o její prodloužení.[99] Důležitou úlohu zde bude zastávat zejména složitost obstarávání podkladů nezbytných pro vypracování znaleckého posudku, jako i zaneprázdněnost daného znalce. V určitých, neodkladných případech je možné, aby státní orgán požádal o spěšné vyhotovení znaleckého posudku, například ve věcech péče o nezletilé děti.[100] Lhůta k vypracování znaleckého posudku soukromoprávnímu subjektu, je zahrnuta ve smlouvě, kterou znalec s tímto subjektem uzavřel.

§ 10 ZnalZ je znalci uložena povinnost osobního výkonu znalecké činnosti. Výjimky z osobního výkonu znalecké činnosti jsou stanoveny přímo ZnalZ a prováděcí vyhláškou k němu. Touto odchylkou je možnost přibrání konzultanta. Právo znalce na přibrání konzultanta bylo zmíněno a rozebráno výše v této práci. Druhou odchylkou jsou potom pomocné práce na znaleckém posudku, které znalec může zadat další osobě. V jiných případech musí znalec vykonávat znaleckou činnost osobně. [101] Osobní výkon činnosti je jedním z činitelů, který omezuje výkon znalecké činnosti a také podnětem k zakládání znaleckých ústavů, poněvadž znaleckou činnost v případě znaleckých ústavů mohou provádět všichni zaměstnanci daného ústavu.[102] Nutnost osobního výkonu znalecké činnosti lze objasnit faktem, že znalec je seznámen se svými právy i povinnostmi, složil znalecký slib, je za výkon znalecké činnosti odpovědný. Má se za to, že tyto povinnosti také dodržuje. Osobní výkon činnosti je nutné chápat jako *„ povinnost znalce osobně se účastnit všech znaleckých úkonů, jako jsou místní šetření, vyšetření, sepisování posudku, opatřování podkladů i účast u soudu nebo jiného orgánu bez ohledu na rozdílný odborný nebo procesní význam těchto úkonů.“*[103]

[99]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[100]DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář.* 1.vyd. Praha: C. H. BECK, 2009, 205 s. ISBN 978-80-7400-148-2.
[101]BĚLOHLÁVEK, Alexander; HÓTOVÁ, Renáta. *Znalci v mezinárodním prostředí- v soudním řízení civilním a trestním, v rozhodčím řízení a investičních sporech*. 1.vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, 588 s. ISBN 978-80-7400-395-0.
[102]DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář.* 1.vyd. Praha: C. H. BECK, 2009, 205 s. ISBN 978-80-7400-148-2.
[103]Tamtéž, s. 70.

Další povinností znalce je povinnost zachovávat mlčenlivost. Tato povinnost vyplývá jednak ze znaleckého slibu, a jednak také z ustanovení § 10a ZnalZ, které do tohoto zákona zavedla novela z roku 2011. Není nutné si povinnost mlčenlivosti se znalcem sjednávat, například ve smlouvě. Povinnost mlčenlivosti můžeme řadit mezi základní povinnosti znalce.[104] Z uvedeného ustanovení vyplývá povinnost znalce dodržovat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se dozvěděl ve spojitosti s výkonem své znalecké činnosti a také to, že mlčenlivost přetrvává i po ukončení znalecké činnosti. Povinnost zachovávat mlčenlivost se neuplatní v situaci, kdy znalec informace o skutečnostech, které se dozvěděl ve spojitosti s výkonem své znalecké činnosti, užije adekvátním způsobem pro vědecké či vzdělávací záměry.[105] Z charakteru mlčenlivosti plyne skutečnost, že nabytých poznatků má být užito pro potřebu řízení, ve kterém byl znalci uložen daný úkol. Mlčenlivost je tedy determinována a to daným řízením. Není nezbytně nutné znalce zprostit mlčenlivosti v jednotlivých fázích řízení. Ovšem jiné okolnosti nastanou tehdy, pokud má znalec vypovídat o skutečnostech, o kterých se dozvěděl v rámci jiného řízení, jehož byly předmětem. V tomto případě bude znalec mlčenlivostí vázán.[106] Znalce může od povinnosti mlčenlivosti zprostit státní orgán, který jej jmenoval a také osoba, pro kterou znalec znalecký posudek na základě smlouvy vypracoval. Závazek mlčenlivosti se nevztahuje jen na znalce, ale i na konzultanta a také další jednotlivce, kteří na znalecké činnosti participovali. Je nezbytné, aby znalec jmenované osoby o této povinnosti informoval. Tyto osoby může zbavit mlčenlivosti stejný subjekt, jako znalce, tedy zadavatel.[107] Mlčenlivost znalce je významným institutem, jenž je možno prolomit pouze v určitých situacích.

Další povinností znalce je nepodání znaleckého posudku v situaci, kdy lze mít pro znalcův poměř k věci, pro poměr znalce k orgánům, jež řízení vedou anebo pro poměr k účastníkům řízení či jejich zástupcům pochybnost o jeho

[104]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[105]§ 10a zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.
[106]DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář.* 1.vyd. Praha: C. H. BECK, 2009, 205 s. ISBN 978-80-7400-148-2.
[107]§ 10a zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících,ve znění pozdějších předpisů.

nepodjatosti, jak vyplývá z § 11 ZnalZ.[108] Pochybnostem o nepodjatosti znalce se věnuje i judikatura, např. „*Okolnost, že soudem přibraný znalec již předtím podával ve stejné záležitosti znalecký posudek na soukromou objednávku účastníka řízení, zakládá pochybnosti o jeho nepodjatosti bez ohledu na to, jak je meritorní obsah znaleckého posudku, a je důvodem pro jeho vyloučení (§ 11 zákona č. 36/1967 Sb).“*[109]. Podjatostí se rozumí vnitřní psychický stav znalce k určité věci. Podjatost znalce je nedostatkem, který způsobuje nemožnost konání daného znalce v určité věci. Osoba znalce je zaměnitelná, což znamená, že může být nahrazena jinou osobou. Poměrem k věci se rozumí situace, kdy má znalec osobní zájem na výsledku projednávané věci. Poměrem k orgánům, které dané řízení vedou, se rozumí příbuzenský nebo přátelský poměr k jednotlivcům, které soudní řízení provádí, tedy o poměr k soudci a přísedícím. Poměrem k účastníkům řízení či jejich zástupcům můžeme chápat vztah znalce k jednotlivcům, jejichž věc je projednávána v soudním řízení. Znalec svou podjatost nevyslovuje. Je povinen sdělit důvody, pro které předpokládá svou podjatost. Podjatost znalce vyslovuje orgán, který znalce pro provedení posudku ustanovil. Znalec musí bez meškání sdělit orgánu skutečnosti, pro něž je vyloučen.[110] Důvody podjatosti, postup jejich využití i rozhodování o nich regulují vedle ZnalZ také procesní předpisy. OSŘ pojímá úpravu v otázce podjatosti znalců v § 14 až 17, jedná se o úpravu speciální. O vyloučení znalce z řízení rozhoduje předseda senátu, jak vyplývá z ustanovení § 17. Ustanovení pojednávající o vyloučení soudců a přísedících, tedy § 14 až 16 se na znalce užijí přiměřeně.[111] „*Dle § 17 ve spojení s § 14 odst. 1 o. s. ř. jsou znalci vyloučeni z podání znaleckého posudku v případě, že se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo jejich zástupcům je tu důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Jedním z takových důvodů, kdy lze zcela důvodně pochybovat o nepodjatosti znalce pro poměr k účastníkovi řízení, je skutečnost, že mezi nimi existuje pracovní poměr k témuž zaměstnavateli. Je totiž*

[108]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[109]Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 03. 2003, sp. zn. 15 Co 136/2003. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 20. 2. 2014].
[110]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[111]DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář.* 1.vyd. Praha: C. H. BECK, 2009, 205 s. ISBN 978-80-7400-148-2.

zřejmé, že se v takovém případě jednak jedná o vztah ekonomické závislosti, jednak nelze ani vyloučit možnost, že přístup znalce při vypracování znaleckého posudku mohou (vědomě či nevědomě) ovlivnit pocity kolegiality a loajality či obavy před nepříznivými pracovně-společenskými dopady. Takový případ např. nastává, podává-li soudu jeho znalec znalecký posudek pracovník Generální inspekce Českých drah ve věci zaměstnance Českých drah.“[112]

Nestrannost znalce je zajisté zcela významným atributem. Jedině nepodjatý znalec je schopen vyhotovit znalecký posudek, jehož závěry budou nestranné, lépe řečeno, které nebudou zkreslené ve prospěch jedné ze stran. I v praxi se však setkáváme s podjatými znalci a se situacemi, kdy například jedna osoba zpracuje, jako veřejná osoba, vyjádření do spisu a tatáž osoba poté podá znalecký posudek v téže věci, a to pokaždé s odlišným závěrem.[113] Vznik podobných situací však není přijatelný, a proto by měla být nestrannost znalce důsledně prověřována.

Pokud neexistují pochybnosti o znalcově podjatosti, je znalec povinen podat posudek, pokud jej ustanovil v řízení znalcem orgán moci veřejné. Odepře-li znalec podání znaleckého posudku a to bez závažného důvodu, je o této skutečnosti státní orgán povinen informovat krajský soud, v jehož seznamu je znalec zapsán. Tato povinnost znalce vyplývá z ustanovení § 12 odst. 1 ZnalZ.[114] Podání posudku je tedy primárním úkolem v činnosti znalce. Z odstavce druhého tohoto ustanovení potom vyvstává skutečnost, že úkony znalce pro osoby odlišné od orgánů veřejné moci, tedy pro občany či organizace, znalec činí na základě smlouvy uzavřené mezi nimi. I na tuto situaci se vztahují výše uvedené důvody, pro něž může být znalec vyloučen z provedení daného úkonu či důvody pro něž může podání posudku odepřít.[115]

Mezi povinnosti znalce patří také nezbytnost připojení podpisu znalce

---

[112]Nález Ústavního soudu ČR ze dne 25. 06. 2003, sp. zn. II. ÚS 35/03. Sbírka nálezů a usnesení ÚS, č. vydání 30, roč. 2003, str. 455, pořadové číslo 102/2003. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 20. 2. 2014].

[113]K tomu například: KOLÁČKOVÁ, Jana. Jednou znalec, navždy znalec aneb Jak se žije znalcům v Česku*? WWW.VIAIURIS.CZ* [online]. www.viaiuris.cz , publikováno 1. 8. 2007. Dostupné z: http://www.viaiuris.cz/index.php?p=msg&id=164

[114]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.

[115]DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář.* 1.vyd. Praha: C. H. BECK, 2009, 205 s. ISBN 978-80-7400-148-2.

a otisku znalecké pečeti v případě, kdy je posudek podáván v písemné formě. Tato povinnost je zakotvena v § 13 ZnalZ.[116] Dle § 7 prováděcí vyhlášky je obsahem znalecké pečeti státní znak a jméno znalce s udáním znalecké funkce. Znalec používá k výkonu znalecké funkce kulaté pečeti ve sjednocené úpravě. Správa soudu vystaví znalci osvědčení, které jej opravňuje k objednávce a přebrání pečeti a to na vlastní náklad znalce.[117] Znalec nezapsaný do seznamu znaleckou pečetí nedisponuje, a proto ji nemůže užívat.[118]

Z ustanovení § 15 ZnalZ vyplývá také povinnost znalce vést znalecký deník, do kterého zaznamenává provedení všech znaleckých posudků, jejich předmět, dále skutečnost, pro koho byla činnost vykonána a také výše odměny či výloh společně se dnem jejich uhrazení. Znalecký deník je možno vést v listinné či elektronické formě. Znalecký deník znalci vystavuje příslušný krajský soud, který deník opatří pečetí a udá počet stran.[119] Prováděcí vyhláška v § 8 odst. 1 vymezuje formu deníku tak, že znalecký deník sestává z jednotlivých listů, jež jsou průběžně číslovány a které jsou napevno spojeny. V odstavci 2 je krajskému soudu uložen dohled nad vedením znaleckého deníku.[120] Tento dohled má být v praxi vykonáván v pravidelných intervalech. Po uplynutí kalendářního roku znalec předloží znalecký deník k nahlédnutí soudu, který deník zkontroluje a potom jej navrátí znalci zpět.[121] Znalecký deník je důležitým dokumentem o činnosti daného znalce. Ze znaleckého deníku je možné zjistit momentální zaneprázdnění znalce, plnění lhůt k podání posudku, ale i termínů k hrazení znalečného atd. Z povahy věci vyplývá, že povinnost vést znalecký deník se nevztahuje na znalce nezapsaného do seznamu.[122]

---

[116]§ 13 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.
[117]§ 7 vyhlášky č. 37/1967 Sb. k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 21. 2. 2014].
[118]BRADÁČ, Albert; KLEDUS, Miroslav; KREJČÍŘ, Pavel a kol. *Soudní znalectví.* 1.vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2010, 242 s. ISBN 978-80-7204-704-8.
[119]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[120]§ 8 vyhlášky č. 37/1967 Sb. k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.
[121]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[122]BRADÁČ, Albert; KLEDUS, Miroslav; KREJČÍŘ, Pavel a kol. *Soudní znalectví.* 1.vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2010, 242 s. ISBN 978-80-7204-704-8.

3.5. Znalecké ústavy

Z dikce zákona vyplývá, že znaleckou činnost vykonávají nejen znalci- fyzické osoby, o kterých pojednává předchozí část práce, ale je také možné, aby znaleckou činnost vykonával znalecký ústav.

„*Znaleckými ústavy jsou právnické osoby nebo jejich organizační složky, které jsou specializovány na znaleckou činnost a jsou zapsány do seznamu znaleckých ústavů*.“[123] Jak vyplývá z § 21 ZnalZ, tento zákon odlišuje dvojí znalecké ústavy. Jednak jsou to ústavy a jiná pracoviště, která se orientují na znaleckou činnost, tyto ústavy jsou vedeny v seznamu znaleckých ústavů, konkrétně v prvním oddílu tohoto seznamu, a jednak jsou to vědecké ústavy, vysoké školy a instituce, eventuálně jiné osoby práva veřejného či jejich organizační složky, jež uskutečňují činnost vědeckovýzkumnou a to v daném oboru. Tyto ústavy jsou zapsány v oddíle druhém, seznamu znaleckých ústavů a jsou vymezeny pro zhotovení znaleckého posudku v neobyčejně náročných případech, kdy je potřebné zvláštního vědeckého zhodnocení. Dle § 6 prováděcí vyhlášky je seznam znaleckých ústavů veden Ministerstvem spravedlnosti. Záznam do seznamu je uveřejňován v Ústředním věstníku.[124] Seznam znaleckých ústavů je stejně jako seznam zapsaných znalců dostupný na internetových stránkách www.justice.cz a je také shodně rozvržen.[125]

Novelou z roku 2011 přibylo do ZnalZ nové ustanovení, konkrétně § 21b ZnalZ. Dle odst. 1 tohoto ustanovení lze do prvého oddílu seznamu znaleckých ústavů zapsat pouze žadatele, který splní určité podmínky. Do seznamu je tedy možno zapsat žadatele, jehož nejméně tři společníci, členové nebo zaměstnanci, jež pro něj provádí znaleckou činnost, jsou znalci zapsanými do seznamu a současně tuto činnost neuskutečňují v jiném znaleckém ústavu vedeném v prvním oddílu seznamu. Postačuje však, pokud dvě z výše uvedených osob jsou znalci zapsanými pro blízký obor a zároveň žadatele, který disponuje náležitým hmotným a personálním vybavením pro výkon znalecké činnosti. Těmto podmínkám je nutné vyhovět pro každý obor, který je předmětem zápisu.

[123] § 21 odst. 1 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.
[124] BRADÁČ, Albert; KLEDUS, Miroslav; KREJČÍŘ, Pavel a kol. *Soudní znalectví.* 1.vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2010, 242 s. ISBN 978-80-7204-704-8.
[125] KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.

Z odstavce třetího totožného ustanovení potom plyne skutečnost, že není možné zapsat toho, kdo byl vyřazen ze seznamu znaleckých ústavů v časovém horizontu posledních tří let; jednoho ze členů, společníků či zaměstnanců, jenž pro žadatele prováděl znaleckou činnost a byl vyřazen ze seznamu znalců ve stejném časovém horizontu nebo jednoho ze společníků či členů, který byl vyřazen ze seznamu znaleckých ústavů. V případě, že je žadatelem o zápis podnikatel, je nutné, aby rozpětí jeho znaleckého oprávnění korespondovalo s předmětem podnikání zapsaného v obchodním či odlišném rejstříku, jak plyne z odst. 5 § 21b.[126]

Znalecký posudek je ústavem podáván v písemné formě. V posudku je zahrnuto sdělení o tom, kdo posudek zpracovával, kdo může osobně potvrdit korektnost daného posudku či poskytnout potřebná vysvětlení před orgánem veřejné moci. Ústav je odpovědný za včasné a správné zhotovení znaleckého posudku.[127] Z judikatury vyplývá také skutečnost, že stejně jako může být v určitých případech ustanoven znalec nezapsaný do seznamu, může dojít i k ustanovení znaleckého seznamu, který není do seznamu zapsán.[128]

Dle odborné literatury je činnost znaleckých ústavů považována za znaleckou činnost kolektivní. Kolektivitu nelze spatřovat ve skutečnosti, že by se na vyhotovení znaleckého posudku mělo podílet více osob, ale již v tom, že v ústavu je vybrána osoba, jež bude posudek zhotovovat.

Pro výkon znalecké činnosti znaleckých ústavů se přiměřeně užijí ustanovení o výkonu znalecké činnosti znalců zapsaných do seznamu.[129] Je patrné, že tato skutečnost vyplývá zejména z doby, ve které byl současný ZnalZ přijat. V roce 1967 se počítalo se znalci jako fyzickými osobami, ne až tak

[126]§ 21b zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.
[127]FRYŠTÁK, Marek. Právní úprava postavení znalce de lege lata a de lege ferenda. In: FRYŠTÁK, Marek, KŘEJČÍ, Zdeněk. *Postavení znalce v trestním řízení.* 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 167 s. ISBN 978-80-210-4955-0.
[128]K tomu více Usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 21. 12. 2010, sp. zn. 11 Tdo 1202/2010, ve kterém je uvedeno: *„V případech, kdy státní orgán, vědecký ústav, vysoká škola nebo instituce specializovaná na znaleckou činnost (dále jen "ústav"), které jsou zapsány do seznamu Ministerstva spravedlnosti, nemohou podat znalecký posudek nebo přezkoumat posudek podaný znalcem, není vyloučen postup podle § 24 odst. 1 písm. b) zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, per analogiam, jímž může orgán ustanovit ad hoc ústav nezapsaný v uvedeném seznamu, pokud s tím tento ústav souhlasí a splňuje potřebnou odbornou kvalifikaci k podání znaleckého posudku nebo k přezkoumání posudku podaného znalcem.“*
[129]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.

se znalci jako osobami právnickými, navíc v dnešní podobě Znalz zahrnujícího dva odlišné typy právnických osob. Zajisté je ale možné nalézt rozdílnosti mezi znalci-fyzickými osobami a znaleckými ústavy. Příkladem by mohl být rozdíl u míry odpovědnosti za znalecký posudek. Ústav sice v posudku udá osobu, jež posudek zpracovávala i další skutečnosti, ale pocit odpovědnosti se ve znaleckém ústavu, dalo by se říci, tříští. Odpovědnost nese jak statutární orgán daného ústavu, tak samozřejmě jednotlivec, který konkrétní posudek zpracoval. V souvislosti s tímto je ale nutné uvést, že rozmělnění odpovědnosti je posilňováno kontrolou, uplatňovanou v rámci znaleckého ústavu. Posudek může být v rámci ústavu projednáván mezi jedinci, kteří posudek zhotovovali. Rozdíl je například možné sledovat také u povinnosti zachovávat mlčenlivost. Znalecký ústav je touto povinností zavázán stejně jako znalec, ale uvnitř znaleckého ústavu se povinnost dodržovat mlčenlivost neuplatní. Je potřebné zadat zhotovení znaleckého posudku v rámci znaleckého ústavu tomu, kdo má pro jeho vypracování ideální dispozice. Je možné, aby se v rámci znaleckého ústavu na zhotovení znaleckého posudku podílelo více osob. Tedy, aby každý jednotlivec zpracoval ten úsek, pro jehož zhotovení disponuje odpovídající odborností.[130] Naopak některé činnosti nejsou po znaleckém ústavu požadovány. Například není povinností znaleckého ústavu vést znalecký deník.[131]

Co se týče odměňování znaleckých ústavů, tak samozřejmě i jim náleží odměna a náhrada nákladů a to dle prováděcí vyhlášky. V opodstatněných situacích udělí vedoucí ústavu pracovníku, který byl činný na zhotovování posudku, odměnu přiměřenou provedené práci, nejvýše do částky uhrazené ústavu jako odměna.[132] V případě, kdy se jedná o jiné vyhotovení znaleckého posudku, než právě zmíněné, přísluší znaleckému ústavu odměna adekvátní smluvní hodnotě, jež si znalecký ústav počítá za odborné posudky a analogické úkony. V případě, že jsou pro některé úkony určeny odměny a náhrady paušálním

[130]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[131]BRADÁČ, Albert; KLEDUS, Miroslav; KREJČÍŘ, Pavel a kol. *Soudní znalectví.* 1.vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2010, 242 s. ISBN 978-80-7204-704-8.
[132]FRYŠTÁK, Marek. Právní úprava postavení znalce de lege lata a de lege ferenda. In: FRYŠTÁK, Marek, KŘEJČÍ, Zdeněk. *Postavení znalce v trestním řízení.* 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 167 s. ISBN 978-80-210-4955-0.

obnosem, pro znalecké ústavy se tyto odměny a náhrady neužijí.[133] Více o odměně i náhradě nákladů, náležející znaleckému ústavu, bude zmíněno v páté kapitole této práce, v souvislosti s náklady souvisejícími se znaleckým dokazováním.

3.6. Odpovědnost znalců

Je nutné, aby znalec za své jednání nesl odpovědnost. Porušení právní povinnosti je potom předpokladem pro vznik odpovědnosti. Dle odborné literatury můžeme rozlišovat mezi odpovědností plynoucí ze smlouvy a odpovědností plynoucí přímo ze zákonů. Není vyloučeno, aby byl znalec stižen současně odpovědností občanskoprávní, správní i trestní, pokud svou znaleckou činností, zejména znaleckým posudkem, poskytne důvod ke vzniku daným odpovědnostem. Druh odpovědnosti je podmíněn vztahem mezi znalcem a osobou, která mu zhotovení znaleckého posudku zadala. Druh odpovědnosti není závislý na typu daného řízení. Příkladem může být situace, kdy znalec zhotoví nepravdivý znalecký posudek v civilním soudním řízení. I přes to, že se jedná o posudek vypracovaný pro účely civilního soudního řízení, znalec se vystavuje možnosti trestního postihu.

Správní odpovědnost je důsledkem porušení právní povinnosti. Správní odpovědnost se nevztahuje pouze na znalce- fyzické osoby, ale také na znalecké ústavy. ZnalZ od své novely v roce 2011 reguluje správní delikty a rozděluje je na přestupky a správní delikty právnických osob.[134]

Přestupky znalců jsou vymezeny v § 25a ZnalZ. Z tohoto ustanovení vyplývá dělení přestupků dle závažnosti.

Zákonem jsou vymezeny 4 méně závažné přestupky, kterých se znalec dopustí v případě, kdy:

[133]§ 15a, § 15b vyhlášky č. 37/1967 Sb. k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.
[134]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.

a) Nevykonává znaleckou činnost osobně
b) V rozporu s povinností znalecký posudek podepsat a připojit otisk pečeti, tuto povinnost opakovaně porušuje
c) V rozporu s povinností vést znalecký deník tento deník nevede nebo jej nevede náležitým způsobem
d) Chybně účtuje odměnu, která mu náleží v případech, kdy je zadavatel státní orgán.

Za tyto přestupky je možné znalci uložit pokutu ve výši až 50 000,-Kč.

Dále zákon zná i pět závažnějších přestupků, kterých se znalec dopustí tehdy, kdy:

a) Nevykonává svou znaleckou činnost řádně, v určené lhůtě a v oboru či odvětví, pro nějž byl jmenován
b) V rozporu s povinností zachovávat mlčenlivost tuto povinnost poruší nebo o povinnosti dodržovat mlčenlivost neinformuje další osoby, které se účastnily zhotovování posudku
c) Podá znalecký posudek v dané věci, ač existují důvody pro jeho vyloučení
d) Odepře zpracovat znalecký posudek orgánu veřejné moci a to bez vážných důvodů
e) Vykonává znaleckou činnost i přesto, že došlo k pozastavení jeho znalecké činnosti.

Za tyto přestupky je znalci možno uložit pokutu až do výše 100 000,- Kč nebo je možné navrhnout vyškrtnutí ze seznamu znalců.

Zákon obsahuje i ustanovení o přestupku fyzické osoby, která se jej dopustí tím, že se za znalce vydává, navzdory tomu, že znalcem není. Za takovýto přestupek je možno stanovit pokutu až do výše 200 000,- Kč. [135]

Správní delikty právnických osob, tedy znaleckých ústavů jsou taktéž zakotveny ve ZnalZ, konkrétně v ustanovení § 25b. Tyto správní delikty jsou koncipovány podobně jako přestupky znalců-fyzických osob.

[135] § 25a zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.

Méně závažné delikty znaleckých ústavů jsou čtyři. Znalecký ústav se správního deliktu dopustí, jestliže:

a) Nevykonává svou činnost osobně
b) Nepodepíše znalecký posudek nebo na něj nepřipojí otisk pečeti a to opakovaně
c) Nevede znalecký deník nebo jej nevede náležitým způsobem
d) Chybně vyúčtuje odměnu za vyhotovení znaleckého posudku

Za tyto správní delikty je možné znaleckému ústavu uložit pokutu až do výše 100 000,- Kč.

Závažnější delikty znaleckých ústavů zná ZnalZ také čtyři. Správního deliktu se znalecký ústav tedy dopustí tehdy, jestliže:

a) Nevykonává znaleckou činnost řádně, ve stanoveném termínu a v oboru či odvětví, v němž byl zapsán
b) Neinformuje jednotlivce, kteří se podíleli na zpracování znaleckého posudku o povinnosti zachovávat mlčenlivost
c) Podá znalecký posudek ve věci, z níž byl jako ústav vyloučen
d) Odepře orgánu veřejné moci podání znaleckého posudku a to bez vážného důvodu.

Za tyto správní delikty se znaleckému ústavu stanoví pokuta do 200 000,- Kč anebo vyřazení ze seznamu znaleckých ústavů.

Právnická osoba se dopustí správního deliktu tím, že se prohlašuje za znalecký ústav či znalce i přesto, že znalcem ani znaleckým ústavem není. Za tento správní delikt je možné právnické osobě uložit pokutu do výše 400 000,- Kč. Ústav není odpovědný za správní delikt, pokud osvědčí, že věnoval veškerou námahu, kterou bylo možno vyžadovat tomu, aby zamezil porušení právní povinnosti. [136] U znaleckých ústavů se jedná významově stejné delikty jako u znalců.

K projednání správních deliktů, vymezených v tomto zákoně, je v prvém stupni oprávněno Ministerstvo spravedlnosti či předseda daného krajského soudu.

[136] § 25b zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstvo bude oprávněno projednávat v prvém stupni správní delikty znaleckých ústavů, předseda krajského soudu zase správní delikty znalců. Pokud správní orgán nezahájí řízení o správním deliktu do doby 1 roku ode dne, kdy se o jeho vykonání dozvěděl, nejpozději do uplynutí tří let ode dne, kdy byl správní delikt spáchán, odpovědnost za něj zaniká. Do seznamu znalců a seznamu znaleckých ústavů se poznamená informace o pravomocném rozhodnutí, jímž byl znalec či znalecký ústav shledán vinným ze spáchání správního deliktu a to bez odkladu, nejpozději však do 15 pracovních dnů od doby, kdy rozhodnutí nabude právní moci. Splatnost pokuty je 30 dní od právní moci rozhodnutí, kterým byla uložena.[137]

Trestní odpovědnost dopadá jak na znalce- fyzickou osobu, tak na zaměstnance znaleckého ústavu, který znalecký posudek vypracoval. Od roku 2012, konkrétně účinností zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, trestní odpovědnost dopadá i na právnickou osobu zhotovující znalecký posudek jako znalecký ústav.[138]

Znalec- fyzická osoba může spáchat trestný čin dle § 346 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále také „TZ“), tím, že podá nepravdivý či značně zkreslený nebo nekompletní znalecký posudek, za což je možné jej potrestat odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti, dále také tím, že jako znalec před příslušným orgánem, který vede přípravné řízení dle trestního řádu nebo před vyšetřovací komisí Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR uvede nepravdivé informace o skutečnosti, která má zásadní význam pro rozhodnutí nebo takové informace zatají. V tomto případě je možné znalce postihnout trestem odnětí svobody na dobu šesti měsíců až tří let či zákazem činnosti. V případě, že bude výše uvedenými skutky způsobena značná škoda nebo bude-li čin proveden se záměrem jinému závažně uškodit v zaměstnání, poškodit jeho rodinné vztahy či mu přivodit jinou vážnou újmu, pak je možné tuto osobu potrestat trestem odnětí svobody na dvě léta až deset let.[139] Trestný čin může tedy

[137] § 25c zákona č. 36/1967 Sb. , o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.
[138] KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[139] § 346 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 23. 2. 2014].

znalec spáchat jakýmkoli znaleckým posudkem, není nutné, aby šlo o znalecký posudek vyžádaný orgánem veřejné moci. Pachatelem tohoto trestného činu může být pouze znalec, jako subjekt speciální. Může ale dojít i ke spáchání jiných trestných činů, například trestného činu podvodu, úvěrového podvodu atd., jestliže znalec svou činností na této trestné činnosti participuje.

Zaměstnanec znaleckého ústavu je trestně odpovědný, pokud zhotovil znalecký posudek právě jako zaměstnanec toho kterého znaleckého ústavu.[140] Tuto skutečnost bychom v TZ našli v ustanovení § 114 odst. 2, který říká, že *„jestliže zákon stanoví, že pachatel musí být nositelem zvláštní vlastnosti, způsobilosti nebo postavení, postačí, že zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení jsou dány u právnické osoby, jejímž jménem pachatel jedná*.“[141] Toto je právě případem zaměstnanců znaleckého ústavu, v jehož rámci vyhotovují znalecké posudky.

Na trestní odpovědnost znaleckých ústavů se vztahuje výše zmíněný zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Tento zákon je zákonem speciálním ve vztahu k trestnímu zákoníku a trestnímu řádu. Znalecký ústav jako právnická osoba může spáchat trestný čin nepravdivého znaleckého posudku. Pachatelem je v tomto případě daná právnická osoba. V případě kdy znalecký ústav spáchá tento trestný čin pomocí zaměstnance znaleckého ústavu, odpovědnost za tento čin nese jak znalecký ústav, tak zaměstnanec, který znalecký posudek vyhotovil. V tomto zákoně najdeme celkem 8 druhů trestů, které je možno uložit. Není vyloučeno potrestání více tresty souběžně. Jako nejtvrdší trest můžeme označit zrušení dané právnické osoby, což ale obvykle nebude případ znaleckého ústavu. V našem případě bude pravděpodobně převažovat uložení trestu zákazu výkonu znalecké činnosti, jenž je možné uložit na jeden rok až dvacet let.

Občanskoprávní odpovědnost můžeme dělit na odpovědnost objektivní a subjektivní. Odpovědnost objektivní nemusí být spojena se zaviněním. Tato odpovědnost se znalce netýká. Na znalce se však vztahuje odpovědnost

[140]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[141]§ 114 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb. , trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

subjektivní, která závisí na porušení právní povinnosti, tedy na zavinění. Občanskoprávní odpovědnost najdeme zakotvenu zejména v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, procesním předpisem je potom už mnohokrát zmíněný OSŘ. Na znalce se bude především vztahovat obecná odpovědnost za škodu. Předpokladem vzniku této odpovědnosti je porušení právní povinnosti, vznik újmy, příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a vznikem újmy a konečně také zavinění. Škodou se rozumí nejen škoda skutečná, ale také ušlý zisk. Za vznik škody odpovídá zpravidla ten, kdo škodu způsobil, tedy škůdce.[142] V ObčZ nalezneme tři důvody, kdy má dojít k nahrazení škody. Jedním z důvodů je porušení zákona, dalším je porušení smluvní povinnosti a třetím porušení dobrých mravů. Odpovědnost za škodu je upravena v ustanovení § 2909 a násl. ObčZ.[143]

V případě podání nekvalitního znaleckého posudku nese odpovědnost za škodu znalec či znalecký ústav, v případě, kdy se ústav nachází ve smluvním vztahu se zadavatelem posudku. Mezi občanskoprávní odpovědnost můžeme zařadit také odpovědnost za vady, ale ta se ve spojitosti se znaleckým posudkem neuplatní tak často z důvodu, že sám výskyt vady sebou přináší i škodu.[144]

Domnívám se, že v této souvislosti, by bylo možno uvést jako další druh odpovědnosti znalce, odpovědnost morální. Znalec se již složením znaleckého slibu zavazuje k dodržování právních předpisů, k vykonání nestranné znalecké činnosti dle svého nejlepšího vědomí atd. Myslím si, že porušením těchto závazků, znalec ztrácí na své morální hodnotě. Jedná se bezpochyby o závazek velice důležitý, ovšem jen velmi obtížně vymahatelný.

Ustanovení § 25d zakotvuje institut výstrahy. Dle tohoto ustanovení může Ministerstvo spravedlnosti nebo předseda krajského soudu znalci či znaleckému ústavu udělit písemnou výstrahu a v to v případě určeného porušení povinností, které jsou uloženy ZnalZ a které nelze kvalifikovat jako správní delikt stíhatelný

[142]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[143]MELZER, Filip. Problematika nové úpravy práva náhrady škody v návrhu občanského zákoníku. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting., publikováno 23. 7. 2012 [cit. 23. 2. 2014].
[144]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.

dle ZnalZ či jiného zákona či jako přestupek dle zákona o přestupcích anebo jako trestný čin.[145] Výstraha tedy nemá charakter sankce, ale poukázání na skutečnost, že jisté jednání znalce či znaleckého ústavu, které je nežádoucí, se svou podstatou může blížit skutkové podstatě přestupku nebo správního deliktu.[146] „*Právním předpokladem udělení výstrahy je uznání znalce či tlumočníka vinným porušením právní povinnosti při výkonu znalecké či tlumočnické činnosti (povolání). To znamená posouzení jeho protiprávního skutku správním úřadem z hlediska právní kvalifikace jako úmyslně nebo nedbalostně zaviněného porušení právní povinnosti.*“[147]

3.7. Pozastavení práva vykonávat znaleckou činnost

Institut pozastavení práva zavedla do ZnalZ novela z roku 2011. Dle § 20 ZnalZ o pozastavení práva vykonávat znaleckou činnost rozhoduje Ministerstvo spravedlnosti nebo předseda krajského soudu. O pozastavení tohoto práva lze rozhodnout v případě, kdy:

a) Došlo k zahájení trestního stíhání proti znalci a to pro úmyslný trestný čin
b) Došlo k zahájení řízení o způsobilosti znalce k právním úkonům, dle terminologie, odpovídající novému ObčZ řízení o svéprávnosti znalce
c) Má znalec nastoupit výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody a to na podkladu pravomocného rozhodnutí [148]

Výše uvedené důvody mají odlišnou povahu. První a druhý důvod je jakousi prevencí, jedná se o přechod mezi postavením práva vykonávat znaleckou činnost a zánikem práva tuto činnost vykonávat. K zániku dojde tehdy, kdy bude znalec označen jako nesvéprávný či tehdy, kdy bude uznán vinným z úmyslného

[145] § 25d zákona č. 36/1967 Sb. , o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.
[146] Důvodová zpráva k zákonu č. 444/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících. Sněmovní tisk č. 322/0 pro 6. volební období, 2010-2013. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 23. 2. 2014].
[147] TELEC, Ivo. Správní trestání znalců a tlumočníků. *Právní rádce.* 2009, č. 10 [online]. Economia, publikováno 16. 12. 2010 [cit. 23. 2. 2014]. ISSN 1210-4817. Dostupné z: http://pravniradce.ihned.cz/c1-48644770-spravni-trestani-znalcu-a-tlumocniku-sup-1-sup
[148] § 20 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.

trestného činu. O zániku práva vykonávat znaleckou činnost bude pojednáno dále v této práci. Třetí důvod již není preventivní, není možné, aby znalec vykonával svou činnost, pokud nastoupil výkon trestu nepodmíněného odnětí svobody. Znaleckou činnost lze vykonávat tehdy, kdy znalec čeká na výkon trestu.[149]

Proti pozastavení práva vykonávat znaleckou službu se může znalec odvolat. Odvolání v tomto případě nemá odkladný účinek.

Je možné, aby sám znalec požádal o pozastavení výkonu znalecké činnosti, musí k tomu však existovat podstatné důvody např. závažné zdravotní důvody a pozastavení je možné pouze na maximální dobu čtyř let.

Znalec nesmí v období pozastavení práva vykonávat znaleckou činnost tuto činnost vykonávat. Pozastavení tohoto práva i jeho případné ukončení Ministerstvo spravedlnosti či předseda krajského soudu poznamená do seznamu znalců. Obdobně se pozastavení práva vykonávat znaleckou činnost užije i na znalecké ústavy.[150]

3.8. Zánik práva vykonávat znaleckou činnost

Účinností zákona č. 444/2011Sb., kterým došlo ke změně ZnalZ, byl, kromě jiného, do zákona zaveden i nový institut zániku práva vykonávat znaleckou činnost. U každého znalce někdy dojde k ukončení znalecké činnosti, nejpozději okamžikem smrti. Zánik práva vykonávat znaleckou činnost je v zákoně upraven v § 20a, 20b a 20c.[151] Nejprve zde nalezneme vymezení právních skutečností, v jejichž důsledku nastává zánik tohoto práva a dále úpravu postupu daného orgánu po zániku práva, tedy postup při vyškrtnutí znalce ze seznamu. Právní skutečnosti, v jejichž důsledku nastává zánik práva vykonávat znaleckou činnost, můžeme dělit do dvou skupin a to na právní skutečnosti, jež nejsou závislé na vůli správního orgánu, a na rozhodnutí správního orgánu o zániku práva vykonávat znaleckou činnost.

[149]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[150]Důvodová zpráva k zákonu č. 444/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících. Sněmovní tisk č. 322/0 pro 6. volební období, 2010-2013.
[151]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.

- *Právní skutečnosti nezávislé na vůli správního orgánu*

Důvody vedoucí k zániku práva vykonávat znaleckou činnost jsou v tomto případě uvedeny v § 20a kromě písm. e). Jedná se tedy o:

a) Smrt znalce a prohlášení za mrtvého
b) Zbavení způsobilosti k právním úkonům nebo její omezení, dle terminologie, kterou zavedl ObčZ. se jedná o svéprávnost

Svéprávnost znalce v plném rozsahu je jednou z podmínek znalce, které musí splňovat, aby mohl být jmenován. Odpadnutím této podmínky tedy musí vést k zániku práva vykonávat znaleckou činnost. Dle dikce zákona nastává zánik práva vykonávat znaleckou činnost okamžikem nabytí právní moci rozhodnutí, kterým byl znalec zbaven svéprávnosti nebo kterým byla jeho svéprávnost omezena.[152] Dle ObčZ. však již není možné osobu zbavit svéprávnosti, ale jen její svéprávnost omezit.[153] Právo vykonávat znaleckou činnost se v plném rozsahu obnoví tehdy, kdy dojde ke zrušení rozhodnutí, jímž byl znalec omezen či zbaven svéprávnosti.

c) Pravomocné odsouzení za trestný čin

Dalším důvodem vedoucím k zániku práva vykonávat činnost znalce je pravomocné odsouzení za úmyslný trestný čin či pravomocné odsouzení za nedbalostní trestný čin spáchaný ve spojitosti s výkonem znalecké činnosti. I v tomto případě je zánik práva důsledkem odpadnutí jednoho z předpokladů, stanoveného pro jmenování znalce a to konkrétně předpokladu bezúhonnosti. Hodnověrnost znalce je pravomocným odsouzením za výše uvedený trestný čin zpochybněna, není možné dále garantovat výkon znalecké činnosti řádně, v souladu se znaleckým slibem. Plné obnovení práva vykonávat znaleckou činnost by opět nastalo v případě zrušení rozsudku, jímž byl znalec odsouzen dané trestné

[152]ULLRICH, Ladislav. Zánik práva vykonávat znaleckou nebo tlumočnickou činnost. *Právní rozhledy.* 2012, č. 19. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 24. 2. 2014]. ISSN 1210-6410. Dostupné z: http://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?type=html&documentId=nrptembrgjpxa4s7ge4v643uojptmnjx&groupIndex=2&rowIndex=0&conversationId=5052712

[153]§ 55 a násl. zákona č. 89/2012 Sb. , občanský zákoník. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 24. 2. 2014].

činy. Dle názoru odborné literatury by však jinou situací byl případ zahlazení odsouzení, tato situace nemá vliv na existenci odsuzujícího rozsudku, proto by k obnovení práva vykonávat znaleckou činnost bylo nutné nové rozhodnutí o jmenování znalce, složení znaleckého slibu i zápis znalce do příslušného seznamu.[154] V této souvislosti bych ráda zmínila názor odborníků, že zánik práva znalecké činnosti by měl být spojen i s rozhodnutím o nastoupení výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody, se kterým zákon spojuje pouze pozastavení výkonu znalecké činnosti a to zejména z důvodu, že není možné, aby znalec konal výkon znalecké činnosti a hlavně, že znalec již nedisponuje takovými atributy, aby mohl znaleckou činnost vykonávat řádně, což je další z podmínek pro znalcovo jmenování. S tímto názorem se ztotožňuji.[155]

d) Písemnou žádost znalce o vyškrtnutí ze seznamu

Žádost znalec předkládá Ministerstvu spravedlnosti či předsedovi krajského soudu. K zániku práva vykonávat činnost znalce a tedy k vyškrtnutí znalce ze seznamu dochází uplynutím kalendářního měsíce, v němž byla žádost příslušnému orgánu doručena. K zániku práva tedy nedochází rozhodnutím daného orgánu, ale nezávisle na jeho vůli.

- *Rozhodnutí orgánu o zániku práva vykonávat znaleckou činnost*

Z dikce § 20b ZnalZ. Vyplývá skutečnost, že rozhodnutí, jehož důsledkem je zánik práva vykonávat znaleckou činnost lze členit do dvou skupin:

1. Rozhodnutí o zániku práva vykonávat znaleckou činnost

a) V případě pozdějšího zjištění, že znalec nevyhovuje některé z podmínek, jež jsou stanoveny pro jeho jmenování anebo, že některá z podmínek odpadla.

[154]ULLRICH, Ladislav. Zánik práva vykonávat znaleckou nebo tlumočnickou činnost. *Právní rozhledy.* 2012, č. 19. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 24. 2. 2014]. ISSN 1210-6410. Dostupné z: http://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?type=html&documentId=nrptembrgjpxa4s7ge4v643uojptmnjx&groupIndex=2&rowIndex=0&conversationId=5052712

[155]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.

Podmínkám pro jmenování znalce byl poskytnut prostor v předchozí kapitole této práce, a proto je na tomto místě již rozebírat nebudeme.

b) V případě, kdy znalec nemůže vykonávat znaleckou činnost z důvodu dlouhodobých zdravotních nebo jiných vážných obtíží, pokud nedošlo k pozastavení práva vykonávat znaleckou činnost nebo v případě, kdy tyto obtíže přetrvávají i po skončení pozastavení tohoto práva.

ZnalZ upřednostňuje řešení této situace pozastavením práva vykonávat znaleckou činnost. Ovšem v případě, kdy se daná situace nepodaří vyřešit a dlouhodobé obtíže znalce dále přetrvávají, není možné situaci řešit jinak než formou zániku práva vykonávat znaleckou činnost.

2. Rozhodnutí o přestupku, jímž se ukládá sankce vyškrtnutí ze seznamu

Dle § 20a písm. e) může dojít k zániku práva vykonávat činnost znalce také vyškrtnutím znalce ze seznamu znalců, uložené jako sankce. Vyřazení ze seznamu znalců je možné brát jako nejpřísnější sankci, kterou je možno uložit.

Dojde-li k zániku práva znalce k výkonu znalectví, je znalec vyškrtnut ze seznamu znalců. Samotný zánik tohoto práva však nastává již na základě uvedených právních skutečností, nikoli až vyřazením ze seznamu znalců. Vyškrtnutí ze seznamu znalců má toliko deklaratorní povahu. Vyškrtnutí ze seznamu se zapíše v příslušném seznamu a o tomto zápisu je vyrozuměn ten, jehož se to týká.

Zánik práva vykonávat znaleckou činnost u znaleckých ústavů není zákonem výslovně upraven, a proto se přiměřeně užijí ustanovení o zániku práva k výkonu znalectví u znalců.[156]

Před novelou ZnalZ, zákonem č. 444/2011 Sb., byla ve ZnalZ, upravena možnost odvolání znalce. K odvolání znalce bylo možno přistoupit v určitých,

[156]ULLRICH, Ladislav. Zánik práva vykonávat znaleckou nebo tlumočnickou činnost. *Právní rozhledy.* 2012, č. 19. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 24. 2. 2014]. ISSN 1210-6410. Dostupné z: http://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?type=html&documentId=nrptembrgjpxa4s7ge4v643uojptmnjx&groupIndex=2&rowIndex=0&conversationId=5052712

zákonem stanovených případech.[157] K odvolání znalce byl příslušný orgán, který znalce jmenoval. ZnalZ neobsahoval procesní úpravu odvolání znalce, a proto se v tomto případě podpůrně užíval správní řád.[158] Judikaturou bylo také vysloveno, že rozhodnutí ministra spravedlnosti o odvolání znalce podléhá přezkumu ve správním soudnictví.[159] Odvolání znalce mělo samozřejmě za následek zánik znalecké funkce, po kterém následuje vyškrtnutí daného znalce ze seznamu. Pojednání o odvolání znalce se srovnatelně užívalo i pro znalecké ústavy.

Uvedenou novelou bylo odvolání znalce nahrazeno právě výše rozebraným pozastavením práva vykonávat znaleckou činnost a zánikem tohoto práva.

[157]§ 20 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění zákona č. 227/2009 Sb. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 24. 2. 2014].

[158] K tomu více Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR, sp. zn. 6 A 57/2002-61, ze dne 4. 2. 2004, který říká, že: „*procesní úprava odvolávání znalce v zákoně č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, skutečně obsažena není. Ze skutečnosti, že rozhodnutí o odvolání znalce zasahuje do jeho práv a povinností, však nevyplývá toliko příslušnost správních soudů k ochraně tohoto veřejného subjektivního práva (§ 2 s. ř. s.), nýbrž je nutno konzistentně dovodit rovněž aplikaci správního řádu (viz jeho § 1), byť s vědomím značné specifičnosti rozhodování v těchto případech. Pokud totiž zvláštní právní předpis neupravuje procesní pravidla, podle nichž musí správní orgán postupovat při vydání rozhodnutí nebo náležitosti rozhodnutí, je třeba subsidiárně použít procesní předpis, kterým je správní řád.*“

[159]K tomu více rozsudek Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 7 A 160/99, ze dne 27 9. 2001, kde bylo vysloveno: „*Rozhodnutí ministra spravedlnosti o odvolání znalce podle § 20 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, představuje autoritativní rozhodnutí orgánu státní správy, které má vliv na již existující subjektivní práva a povinnosti dané osoby. Takové rozhodnutí proto podléhá soudnímu přezkumu ve správním soudnictví.*“

4. Znalecký posudek, odborné vyjádření

Tato kapitola pojednává o významu a náležitostech znaleckého posudku, popisuje pojem odborné vyjádření, vymezuje znalecký posudek vyhotovený soudem ustanoveným znalcem a znalecký posudek předložený účastníkem řízení, věnuje se též pojmu revizního znaleckého posudku a hodnocení znaleckého posudku.

4.1. Pojem, význam, náležitosti znaleckého posudku

Znalecký posudek náleží do systému důkazních prostředků, jimž byla, mimo jiné, věnována úvodní kapitola této práce. Znalecký posudek bez pochyby zaujímá, při hodnocení rozhodných skutečností, významné místo.[160] Znalecký posudek je nezbytným důkazním prostředkem v situaci, kdy je minulý skutkový stav možno určit pouze rozřešením skutkových odborných otázek, což je právě záležitostí znalce.

Znalecký posudek je, jako druh důkazního prostředku, využíván v rámci civilního, trestního, ale i správního soudnictví. Pro účely této práce se však budeme věnovat pouze znaleckému posudku v rámci civilního soudního řízení.

Za cíl znaleckého posudku můžeme označit odpověď na znaleckou otázku, kladenou zadavatelem posudku. Důležité je, aby otázka byla kladena způsobem, který umožní odpovědět na tuto otázku tak, aby došlo k objasnění skutečností nezbytných ke zhodnocení skutkového stavu.[161] Ze soudobé judikatury, která říká, že „*není přípustné, aby soud formuloval znalecký úkol tak, aby jeho řešením byla otázka právní; znalecký posudek je důkaz, který slouží výlučně k vyřešení sporné skutkové otázky, k jejíž posouzení je třeba odborných znalostí.*“[162], lze vyvodit, že znalecká otázka má být otázkou skutkovou, nikoli právní. Otázky by měly být vyjádřeny tak, aby bylo v silách znalce tyto otázky zodpovědět. „*Požadavky různých orgánů typu „Zpracujte posudek, který má odpovědět na otázku, jaký byl*

[160]KREJČÍ, Zdeněk. Vybrané problémy aplikační praxe. In: FRYŠTÁK, Marek, KŘEJČÍ, Zdeněk. *Postavení znalce v trestním řízení.* 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 167 s. ISBN 978-80-210-4955-0.
[161]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[162]Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 11. 2011, sp. zn. 1 Co 64/2011. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 25. 2. 2014].

stav (pokud možno stále užívaného) počítače před třemi lety", s nimiž se běžně lze setkat, jsou opravdu odsouzeny k neúspěchu."[163] Souhrn otázek má vytvářet logicky jdoucí systém. Kladené otázky nesmí být sugestivní, úskočné či klamavé. Je také nutné, aby bylo možno otázku vyřešit úrovni současné vědy, techniky apod.[164] I z judikatury[165] však můžeme vyvodit, že se v praxi nezřídka setkáváme s otázkami, které jsou znalci zadány způsobem, který jej pobízí k formulování odpovědí na znalecké otázky v takové podobě, která dává soudu návod, jak v dané věci rozhodnout, což je samozřejmě nepřípustné. Není totiž možné, aby znalec převzal roli soudce a místo soudce rozhodoval v dané věci znalec. Na takto kladené otázky by znalec neměl odpovídat. Bohužel se obávám, že v praxi se tak neděje. Dle mého názoru je velice významným aspektem, v souvislosti se zadáváním znaleckých otázek, komunikace mezi zadavatelem posudku a znalcem ohledně těchto otázek, ohledně faktu, zda spadají do působnosti znalce, zda jim znalec dostatečně rozumí, zda je vůbec možné na ně odpovědět apod. Důslednou komunikací je možné předejít pokládání právě těchto nesprávných či nepřípustných otázek.

Náležitosti znaleckého posudku můžeme rozčlenit na náležitosti formální a náležitosti obsahové.

Formální náležitosti znaleckého posudku obsahují jednotlivá ustanovení ZnalZ. i prováděcí vyhlášky k němu. Formálními náležitostmi znaleckého posudku, jež je vypracován v písemné formě jsou podpis, otisk pečeti, číslování stran, nutnost sešití znaleckého posudku sešívací šňůrou, která má být přichycena k poslední straně posudku a má být přetištěna znaleckou pečetí a připojení znalecké doložky. Formální náležitosti znaleckého posudku ale mohou být stanoveny i procesními předpisy. Tak například § 127a OSŘ stanoví,

[163]SMEJKAL, Vladimír. Role soudního znalce při řešení sporu. *Právní rozhledy.* 2008, č. 20. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer [cit. 25. 2. 2014]. ISSN 1210-6410.
[164]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[165]K tomu např. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 13. 12. 2007, sp. zn. II. ÚS 2630/07, ve kterém je uvedeno: *„Postup soudů v tomto posuzovaném případě nese rysy typické pro postup soudů v těchto věcech. Je charakterizován formálním, schematickým pohledem na projednávaný případ, bez snahy o individuální přístup ke každému jednotlivému případu, a naprosto nekritickým přejímáním závěrů znaleckých posudků, v nichž jsou mnohdy formulovány odpovědi na dotazy soudů, které překračují meze odborného posouzení a zasahují přímo do rozhodování soudů tím, že dávají přímý návod, jak má soud ve věci rozhodnout. Soudní rozhodnutí pak není rozhodnutím nezávislého soudu, ale soudního znalce."*

že znalecký posudek podaný stranou sporu v civilním soudním řízení musí pojímat doložku znalce o uvědomění si následků, které sebou nese vědomé zhotovení nepravdivého posudku.

Obsahové náležitosti kladené na znalecký posudek potom najdeme v § 13 prováděcí vyhlášky ke ZnalZ.[166]

Součástí znaleckého posudku je dle tohoto ustanovení nález. Nález pojímá popis zkoumaného materiálu, případně jevů, dále také shrnutí skutečností, které při úkonu zohledňoval. Nález má tedy obsahovat teoretický základ, z něhož při úkonu znalec vycházel, dále také popis teoretických metod, které znalec při úkonu užil a také charakteristiku podkladů, ze kterých znalec vycházel. Titulní list znaleckého posudku obsahuje údaje, z nichž je zřejmé, že jde o znalecký posudek, jeho číslo, jméno znalce, který znalecký posudek vypracoval, kdo je zadavatelem znaleckého posudku, věc, v níž je znalecký posudek zhotovován, počet listů posudku včetně příloh a také datum vypracování posudku. Nezbytným dílem nálezu je postup, jakým znalec dochází ke konkrétním závěrům. Právě při tomto postupu znalec zužitkovává své odborné znalosti a vědomosti, jež jsou pro vymezení závěrů nutné.

Další zákonem předepsaná součást znaleckého posudku je označována jako posudek. Posudek představuje zejména výčet znaleckých otázek neboli znaleckého úkolu a odpovědí na ně. Znalec tedy v této části uvádí jednotlivé otázky a ke každé vždy sděluje odpověď, která musí být kompletní, tedy odpověď, která reaguje na otázku v jejím plném rozsahu. V obtížnějších případech, může být tato část poměrně obsáhlá, není tedy od věci, jednotlivé závěry nakonec sumarizovat. Závěr by měl být vypracován i v případě, kdy znalec v průběhu zpracování znaleckého posudku dospěje ke skutečnostem, které by se mohly jevit jako podstatné pro další rozhodování, avšak nespadají do okruhu otázek, jež jsou mu kladeny.[167]

[166]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[167]BRADÁČ, Albert; KLEDUS, Miroslav; KREJČÍŘ, Pavel a kol. *Soudní znalectví.* 1.vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2010, 242 s. ISBN 978-80-7204-704-8.

4.2. Odborné vyjádření

Zákonem č. 218/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, došlo k novelizaci § 127 OSŘ, který se kromě dalšího věnuje institutu odborného vyjádření a znaleckým posudkům zhotoveným soudem ustanoveným znalcem.[168] Dle tohoto ustanovení *„závisí-li rozhodnutí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, vyžádá soud u orgánu veřejné moci odborné vyjádření. Jestliže pro složitost posuzované otázky takový postup není postačující nebo je-li pochybnost o správnosti podaného odborného vyjádření, ustanoví soud znalce.“*[169] Novelou výše zmíněným zákonem došlo ke změně v tom směru, že dle současné dikce OSŘ je preferováno odborné vyjádření.

Před novelou z roku 2011 bylo v ustanovení § 127 odst. 4 uvedeno, že *„místo posudku znalce lze použít potvrzení nebo odborné vyjádření, o jejichž správnosti nemá soud pochybnosti.“*[170] Z tohoto vyplývá, že před novelou byl naopak preferován znalecký posudek, jak ostatně dokládá také odborná literatura- např. *„jen výjimečně lze použít místo posudku znalce potvrzení nebo odborné vyjádření, které si soud vyžádal a o jehož správnosti nemá soud pochybnosti.“*[171]

Po novele je navíc možné odborné vyjádření vyžadovat pouze od orgánu veřejné moci. Pro rozhodnutí významné zásadní otázky má být tedy primárně využito odborného vyjádření orgánu veřejné moci a to zejména z důvodu hospodárnosti řízení, zásadně v situacích, kdy se jedná o jednodušší věci, pokud nevyvstávají nejasnosti o korektnosti odborného vyjádření. Nelze však tvrdit, že by odborné vyjádření mělo nižší důkazní sílu než znalecký posudek. Za zhotovení odborného vyjádření přísluší finanční odměna, pokud tak stanoví zvláštní

[168]BEHR, Tomáš. Institut odborného vyjádření. *Soudce*. 2013, č. 3. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 25. 2. 2014]. ISSN 2111-5347.
[169]§ 127 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
[170]§ 127 odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 186/2011 Sb. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 25. 2. 2014].
[171]WINTEROVÁ, Alena. Důkazní prostředky. In: WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0, s. 244.

předpis.[172] Dané orgány nemohou zhotovení odborného vyjádření odepřít, nejsou-li dány zvláštní objektivní důvody. Zhotovení odborného vyjádření je jednodušší, než jak je tomu u znaleckého posudku.[173]

4.3. Znalecký posudek podaný soudem ustanoveným znalcem

Z již zmíněného ustanovení § 127 OSŘ vyplývá, že soud znalce ustanoví v případě, kdy je k rozhodnutí ve věci nezbytné posouzení daných skutečností, k čemuž je zapotřebí odborných znalostí, pokud v této věci nepostačuje odborné vyjádření nebo pokud se objeví nejasnosti ohledně tohoto vyjádření. Odborné znalosti jsou pojímány jako vědomosti, které přesahují okruh obecných zkušeností, k nimž je nezbytná daná zvláštní odborná informovanost a zkušenost. Tento postup musí soud uplatnit i v případě, kdy by danými odbornými znalostmi sám disponoval, neboť není možné strany soudního sporu připravit o možnost hodnotit či zpochybnit znalecký posudek společně s dalšími uskutečněnými důkazy.

Znaleckým posudkem však není možné nahrazovat scházející skutkové tvrzení či chybějící žalobní návrh.[174] Není možné, aby byly znaleckým posudkem zjišťovány vnitrostátní právní předpisy, neboť by to bylo v rozporu s principem „iura novit curia“. Možné je však ustanovit znalce cizího práva, v tomto případě se uvedený princip neuplatní.[175]

V některých případech je přímo zákonem stanovena nutnost ustanovení znalce, příkladem by mohlo být ustanovení § 336 OSŘ, kde se jedná o výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti.[176] V dalších případech vyplývá nutnost ustanovení znalce z povahy věci nebo ze současné judikatury např. *„zpochybňuje-*

[172]HROMADA, Miroslav. Hlava druhá. Dokazování. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.
[173]JIRSA, Jaromír. Poslední změny v dokazování v civilním soudním řízení. *Atlas consulting, spol s.r.o.* Vydáno 20. 12. 2012. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 25. 2. 2014].
[174]HROMADA, Miroslav. Hlava druhá. Dokazování. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.
[175]WINTEROVÁ, Alena. Důkazní prostředky. In: WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 711 s. 978-80-7201-842-0.
[176]DAVID, Ludvík. Hlava druhá. Dokazování. In: DAVID, Ludvík; IŠTVÁNEK, František; JAVŮRKOVÁ, Naděžda; KASÍKOVÁ, Martina; LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.díl. 1.vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009, 1108 s. ISBN 978-80-7357-460-4.

li žalovaný v řízení o vyklizení části pozemku vlastnické právo žalobce k této části pozemku, je zapotřebí, aby soud ustanovil znalce z oboru geodézie a kartografie za účelem vytyčení hranice mezi dotčenými pozemky.“[177]

V civilním soudním řízení sporném je znalec ustanovován soudem a to v zásadě tehdy, kdy tak navrhnou účastníci řízení. Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o fakta, jejichž posouzení soudu nenáleží, je možné, aby došlo k ustanovení znalce i bez návrhu a to zejména s ohledem na § 120 odst. 2 OSŘ, ze kterého vyplývá, že soud může provést i důkazy odlišné od těch, které byly předloženy stranami, pokud je to potřebné k určení skutkového stavu a vyvstávají-li z obsahu spisu.[178] Soud je ten, který rozhoduje, zda v určité věci umožní zhotovení znaleckého posudku, případně, zda připustí vyhotovení dalšího znaleckého posudku. Případné nevyhovění však musí náležitě odůvodnit. Souhlasím s názorem, že tato možnost soudu je velmi podstatná, neboť bez ní by se mohli účastníci daného řízení dožadovat dalších a dalších posudků, což by nevedlo k ničemu jinému než k prodlužování a prodražování soudního řízení. K ustanovení znalce by mělo dojít v okamžiku, kdy ze zatímního šetření v dané věci vzejde nutnost klást odborné otázky a zároveň existují poklady, z nichž si znalec vytvoří názor na danou věc.[179] K podání znaleckého posudku je možné ustanovit i více znalců, v tom případě mohou znalci podat společný znalecký posudek.[180]

Před novelou zákonem č. 218/2011 Sb., která byla již zmíněna, byla v § 127 uvedena skutečnost, že ustanovení znalce předchází slyšení účastníků daného řízení. I přesto, že novelou bylo toto ustanovení vypuštěno, bude vhodné, aby soud účastníkům řízení poskytl možnost vyslovit se k osobě znalce i možnost

[177]Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem- pobočka v Liberci, ze dne 26. 5. 2006, sp. zn. 36 Co 504/2005. Uveřejněno v Soudních rozhledech č. 1/2007, str. 27. In: POLIŠENSKÁ, Petra. *Přehled judikatury ve věcech dokazování.* Praha: Wolters Kluwer, 2010, 404 S. ISBN 978-80-7357-553-3, S.191.

[178]HROMADA, Miroslav. Hlava druhá. Dokazování. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.

[179]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.

[180]§ 127 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

stanovené otázek, které mají být znalci zadány k zodpovězení.[181]

O podrobnostech znalecké činnosti, jmenování znalce, zápis znalce do seznamu, o znaleckých ústavech i dalších otázkách souvisejících s osobou znalce bylo již v této práci pojednáno, a proto se těmto skutečnostem již znovu věnovat nebudeme.

Znalec je v civilním soudním řízení ustanoven předsedou senátu a to usnesením, proti němuž se nelze odvolat, což vyplývá z ustanovení § 202 odst. 1 písm. a) OSŘ. V usnesení je sděleno, který znalec a z jakého oboru je ustanoven, dále jsou v něm vymezeny otázky, na něž má znalec poskytnout odpovědi a konečně zde nalezneme i lhůtu, v níž má být znalecký posudek podán. Účastníkům řízení i třetím osobám může soud zadat povinnost poskytnout znalci nezbytnou spolupráci. Tuto povinnost zakotvuje sám OSŘ, konkrétně v § 127 odst. 4.[182] Tuto povinnost lze vynutit předvoláním, předvedením nebo uložením pořádkové pokuty, jak dokládá i judikatura *„v řízení o určení otcovství podle § 54 odst. 1 a 2 zákona o rodině je soud oprávněn uložit žalovanému muži, aby se v souladu s § 127 odst. 3 o. s. ř. dostavil ke znalci a strpěl odběr vzorků DNA, a to za účelem určení, popř. vyloučení otcovství. Není v rozporu s ústavním pořádkem, vynucuje-li soud splnění této povinnosti na žalovaném muži, který se odmítá vyšetření podrobit, za pomoci pořádkových pokut či předvedení.“*[183] Je samozřejmě nezbytné, aby znalec respektoval jisté meze, kterými mohou být jak účastníci, tak i třetí osoby limitovány v součinnosti se znalcem. Jedná se zejména o povinnost mlčenlivosti, o právo odepřít výpověď, právo na ochranu soukromí apod.[184] V usnesení, kterým je znalec ustanoven, najdeme také poučení znalce o případech, kdy je možno znalci uložit pořádkovou pokutu nebo

[181]HROMADA, Miroslav. Hlava druhá. Dokazování. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.

[182]HROMADA, Miroslav. Hlava druhá. Dokazování. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.

[183]Nález Ústavního soudu ČR ze dne 28. 02. 2008, sp. zn. I. ÚS 987/07. Sbírka nálezů a usnesení ÚS, č. vydání 48, roč. 2008, str. 495, pořadové číslo 42/2008. *Ústavní soud* [online]. Ústavní soud, © 2008 [cit. 26. 2. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=58151&pos=1&cnt=1&typ=result

[184]DAVID, Ludvík. Hlava druhá. Dokazování. In: DAVID, Ludvík; IŠTVÁNEK, František; JAVŮRKOVÁ, Naděžda; KASÍKOVÁ, Martina; LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1. díl. 1.vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009, 1108 s. ISBN 978-80-7357-460-4.

zredukovat znaleckou odměnu. Jedná se o případy, kdy znalec neposkytne znalecký posudek ve stanovené lhůtě nebo nepožádá z důležitých příčin o prodloužení této lhůty. Poučení znalce rovněž směřuje k jeho trestněprávní odpovědnosti, o níž bylo více pojednáno v předchozí kapitole této práce, v souvislosti s odpovědností znalce. Znalec je samozřejmě oprávněn odepřít podání znaleckého posudku. Důvodům odepření podání znaleckého posudku jsme se věnovali v části práce týkající se právům znalce, a proto tyto důvody nebudeme znovu rozebírat. Usnesení obsahuje také poučení o důvodech k vyloučení znalce, jakož i poučení o právu účastníků namítat podjatost soudce v uvedené lhůtě, přičemž o těchto skutečnostech již bylo v předchozích částech práce také pojednáno.[185]

Při podávání znaleckého posudku je více než možné předpokládat vznik nákladů, a proto bývá využíváno ustanovení § 141 odst. 1 OSŘ, které pojednává o možnosti soudu uložit zálohu tomu účastníku řízení, který znalecký posudek navrhl, nebo v jehož zájmu byl znalecký posudek soudem nařízen.[186] Proti výroku, jímž byla zadána povinnost složit zálohu na předpokládané náklady důkazu, není možné ve smyslu 202 odst. 1 písm. k) podat odvolání. Navrhovaný důkaz nelze provést tehdy, kdy účastník neuhradí požadovanou zálohu, pokud účastník nevyhovuje podmínkám pro osvobození od soudních poplatků.

Znalcům je obvykle soudem zadáváno podání znaleckého posudku v písemné formě, ačkoli je možné, aby znalec podal posudek při svém výslechu. I v případě podání znaleckého posudku v písemné formě, je však nezbytné znalce vyslechnout. Upustit od výslechu znalce je možné jen v odůvodněných případech, v této souvislosti se soud spokojí s písemným posudkem znalce.[187] Je ale možné narazit na zákonem stanovenou povinnost výslechu znalce, tak je tomu například v případě § 38 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.[188]

---

[185]HROMADA, Miroslav. Hlava druhá. Dokazování. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.

[186]§ 141 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

[187]HROMADA, Miroslav. Hlava druhá. Dokazování. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.

[188]§ 38 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, který říká, že: *„Soud vyslechne posuzovaného, znalce, podle okolností ošetřujícího lékaře posuzovaného, jeho opatrovníka a provede popřípadě další vhodné důkazy.“*

Neméně důležitou otázkou je zejména možnost přítomnosti účastníků při hromadění podkladů pro zhotovení znaleckého posudku.[189] K této skutečnosti bych ráda uvedla vyjádření soudobé judikatury, z něhož vyplývá, že *„dle ust. § 127 odst. 2 je pak možné účastníkovi řízení, ale i jiné osobě uložit, aby znalci poskytl součinnost potřebnou k tomu, aby znalec získal údaje, na základě kterých může požadovaný závěr o věci učinit. Výčet toho, co může být účastníkům nebo třetím osobám soudem uloženo, je v odst. 2 § 127 demonstrativní, tedy soud může rovněž usnesením uložit účastníkům, aby zpřístupnili znalci věc, kterou mají ve svém vlastnictví nebo v držení, včetně věci nemovité. Prohlédnutí věci znalcem však není ohledáním na místě, tedy formou provedení důkazu, jak ji zná občanský soudní řád (§ 130 odst. 2 o. s. ř.; termín "místní šetření" občanský soudní řád nezná). Ohledání na místě je důkazním prostředkem, který soudu, nikoliv znalci, umožňuje získat poznatky o skutečnostech vnímaných jeho smysly a k ohledání, tedy k provedení důkaz je třeba předvolat všechny, kteří se jinak předvolávají k jednání. V případě šetření znalce, jež je podkladem pro zpracování znaleckého posudku jako dalšího důkazního prostředku, však taková nutnost nevyvstává, neboť zde nedochází k provedení důkazu (tím je až výslech znalce nebo podání znaleckého posudku před soudem, kde se k němu má právo účastník vyjádřit). Postup znalce v takové situaci nelze směšovat ani s ohledáním dle ust. § 130 o. s. ř. a přítomnost jakýchkoliv osob při tom, když si znalec prohlíží věc (nebo ji zkoumá), je v zásadě zcela irelevantní.“*[190]

4.4. Znalecký posudek předložený účastníkem

Zákonem č. 218/ 2011 Sb., který novelizoval OSŘ s účinností od 1. 9. 2011, byl do OSŘ zaveden nový § 127a, který říká, že „*jestliže znalecký posudek předložený účastníkem řízení má všechny zákonem požadované náležitosti a obsahuje doložku znalce o tom, že si je vědom následků vědomě nepravdivého znaleckého posudku,*

[189]HROMADA, Miroslav. Hlava druhá. Dokazování. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.

[190]Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 29. 05. 2012, sp. zn. I. ÚS 2405/11-1. *Ústavní soud* [online]. Ústavní soud, © 2012 [cit. 26. 2. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=74600&pos=1&cnt=1&typ=result

postupuje se při provádění tohoto důkazu stejně, jako by se jednalo o znalecký posudek vyžádaný soudem. Soud umožní znalci, kterého některá ze stran požádala o znalecký posudek, nahlédnout do spisu nebo mu jinak umožní seznámit se s informacemi potřebnými pro vypracování znaleckého posudku.“[191]

Znalecký posudek podaný účastníkem řízení mohl být jako důkazní prostředek použit i před novelou, kterou byl do OSŘ zaveden právě již zmíněný § 127a. Rozdíl byl ovšem v tom, že tento důkaz nebylo možno považovat za znalecký posudek ve smyslu ustanovení § 127, ale jednalo se o listinný důkaz. Tuto skutečnost také dokládá judikatura, „*předložil-li žalobce k důkazu listinu, označenou jako znalecký posudek, aniž si soud sám zpracování takového znaleckého posudku vyžádal, je nutno na takovou listinu pohlížet ve smyslu § 129 o.s.ř. (nikoli jako na znalecký posudek dle § 127 o.s.ř.), kterou je soud povinen hodnotit podle zásad vyjádřených v § 132 os.ř.“*[192] Mezi znaleckým posudkem, jehož podání inicioval soud a znaleckým posudkem vyhotoveným na zakázku některému z účastníků, na který bylo nutno ve světle zmíněné judikatury nahlížet jako na listinný důkaz, můžeme spatřovat zásadní rozdíl. Tímto rozdílem je skutečnost, že znalec, který zhotovil znalecký posudek pro účastníka řízení, nemohl tento posudek, coby listinný důkaz, obhajovat před soudem, zatímco znalec, jehož k vypracování znaleckého posudku ustanovil soud, ano. [193]

V souvislosti se soukromými posudky často docházelo k jejich zpochybňování, zejména s odůvodněním odkazujícím na skutečnost, že znalci byla uhrazena odměna daným účastníkem, pro něhož byl znalecký posudek vypracován a tím pádem má k němu jakýsi komerční vztah, který znalci nedovoluje podat nestranné závěry. Toto zpochybňování vedlo k ustanovování odlišného znalce soudem, a to k vypracování revize. Ovšem ty představují zejména další vynaložení nákladů a oddálení rozhodnutí, z hlediska jejich časové

[191] § 127a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
[192] Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, ze dne 28. 3. 2000, sp. zn. 9 Co 164/2000. Uveřejněno v Právních rozhledech č. 9/2000, str. 412. In: POLIŠENSKÁ, Petra. *Přehled judikatury ve věcech dokazování.* Praha: Wolters Kluwer, 2010, 404 S. ISBN 978-80-7357-553-3, S.204-205.
[193] KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.

náročnosti.[194]

Z tohoto důvodu došlo výše zmíněnou novelou k upravení dalšího důkazního prostředku, a sice soukromého znaleckého posudku. K realizování tohoto důkazu zákonným způsobem musí být splněny dva předpoklady, vyplývající přímo z ustanovení § 127a. Soukromý znalecký posudek musí obsahovat náležitosti stanovené ZnalZ., tedy znalcův podpis, otisk jeho pečetě a také musí obsahovat doložku, ve které znalec uvede prohlášení o uvědomění si následků podání nepravdivého znaleckého posudku. Vyhovuje-li soukromý znalecký posudek těmto podmínkám, hledí se na něj jako na znalecký posudek ve smyslu § 127 OSŘ, u něhož se předpokládá správnost, nedojde-li v řízení ke zpochybnění metody, kterou znalec využil a závěrů, které z ní vyplývají.[195] Důležitou skutečností je, že znalec, který vypracoval soukromý znalecký posudek, může být slyšen před soudem. V tomto případě tedy má shodné postavení se znalcem ustanoveným soudem.[196] K výslechu znalce soud přistupuje v případě, kdy znalecký posudek neřeší jednoduchou otázku, v případě, kdy jsou závěry znalce zpochybňovány a také tehdy, kdy existují nejasnosti o správnosti či úplnosti posudku. Pokud soud v takovýchto případech neprovede výslech znalce, může dojít k podstatné vadě řízení, jak dokládá také soudobá judikatury *„soudy při zjišťování skutkového stavu věci zatížily řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, jestliže v rozporu s § 127 odst. 1 věty čtvrté o. s. ř. neprovedly výslech znalce, ačkoliv účastník řízení uplatnil ke znaleckému posudku námitky.“*[197]

Náklady související s podáním soukromého znaleckého posudku hradí účastník, který znalce o zhotovení znaleckého posudku požádal. V případě, že je účastníku přisouzena náhrada nákladů řízení, náhrada za znalecký posudek je stanovena dle ZnalZ a prováděcí vyhlášky k němu, nikoli podle toho, jakou částku

[194]JIRSA, Jaromír. Nenápadná revoluce v dokazování- nejen znaleckém. *Atlas consulting, spol s.r.o.* Vydáno 1. 10. 2011. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 27. 2. 2014].
[195]JIRSA, Jaromír. Poslední změny v dokazování v civilním soudním řízení. *Atlas consulting, spol s.r.o.* Vydáno 20. 12. 2012. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 27. 2. 2014].
[196]HROMADA, Miroslav. Hlava druhá. Dokazování. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.
[197]Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 05. 2007, sp. zn. 33 Odo 324/2005. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 27. 2. 2014].

účastník znalci za daný úkon reálně uhradil.[198]

Mohlo by se zdát, že z dikce ustanovení § 127a OSŘ vystává skutečnost, že soukromý znalecký posudek byl povýšen na stejnou úroveň jako znalecký posudek, jehož vypracování zadal soud. S tímto pohledem však nemohu souhlasit. Domnívám se, že na soukromý znalecký posudek je nutno i dále nahlížet jako na důkaz soukromou listinou a to i přesto, že posudek obsahuje doložku znalce o uvědomění si následků podání nepravdivého znaleckého posudku. Navíc je nutné také zmínit skutečnost, zda je opravdu možné považovat znalecký posudek vypracovaný na požadavek účastníka, za znalecký posudek nestranného, objektivního znalce.

4.5. Revizní znalecký posudek

V situaci, kdy ani výslechem znalce nedojde k odstranění nejasností o správnosti znaleckého posudku, je možné, aby soud zažádal o dodatek znaleckého posudku, jímž dojde k písemnému objasnění sporných otázek a to znalcem, který vypracoval původní posudek. Odlišnou variantou je zadání k vypracování revizního znaleckého posudku.[199]

Možnost zadání revizního znaleckého posudku vyvstává z ustanovení § 127 odst. 2 a 3 OSŘ, který říká, že je nutné požádat znalce o vysvětlení v případě, kdy existuje pochybnost o správnosti posudku, jeho nejasnosti nebo neúplnosti. V případě, kdy by vysvětlení nevedlo k výsledku, je možné dát znalecký posudek přezkoumat jiným znalcem, státní orgánem, vědeckým ústavem, vysokou školou nebo znaleckému ústavu. [200]V této souvislosti je opět možné odkázat na současnou judikaturu, která se k této otázce vyslovila, *„znalecký posudek je možno dát přezkoumat jiným znalcem, vědeckým ústavem nebo jinou institucí. Zákon nestanoví předpoklady pro nařízení vypracování revizního znaleckého posudku a ponechává je na úvaze soudu; vypracování revizního znaleckého posudku bude přicházet do úvahy zejména tam, kde soud*

[198]HROMADA, Miroslav. Hlava druhá. Dokazování. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.
[199]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[200]§ 127 odst. 2 a odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

bude mít pochybnosti o správnosti již vypracovaného znaleckého posudku. Tyto pochybnosti mohou být jistě vyvolány i předložením listinného důkazu - posudku znalce, vypracovaného mimo řízení, nicméně bude vždy záležet na konkrétní situaci a na úvaze soudu, zda (zpravidla po slyšení ustanoveného znalce) bude mít pochybnosti za odstraněné. Nelze tedy stanovit pravidlo pro postup soudu v případě rozporu mezi znaleckým posudkem a listinným důkazem posudkem jiného znalce vypracovaným mimo řízení. V případě rozporu mezi dvěma znaleckými posudky lze rozhodnout o přezkoumání těchto posudků dalším znalcem, příp. znaleckým ústavem, ovšem jen v případě, že soud sám tento rozpor po slyšení obou znalců neodstraní.“[201]

Revizní znalecký posudek disponuje všemi náležitostmi, jež jsou stanoveny pro znalecký posudek. V nálezu revizního znaleckého posudku nalezneme uvedení všech materiálů, které jsou k dispozici, včetně posudku, jenž je přezkoumáván, dále uvedení podkladů, které měl k dispozici původní znalec, údaj o tom, kdy posudek zhotovoval, jaké otázky mu byly kladeny i jaké byly odpovědi na ně. Pro revizi je třeba vlastní řešení dané problematiky. Až po jejím skončení je třeba hledat odlišnosti a objasňovat jejich příčiny. Při konečném posuzování původního znaleckého posudku je třeba zvážit, jaké podklady měl původní znalec k dispozici a zda se závěry revizního znalce neodlišují z důvodu nových metod, změněných norem apod. [202] V souvislosti s původním posudkem a posudkem revizním je možné zmínit výklad judikatury, dle které *„za situace, kdy má soud dva znalecké posudky, kdy jeden z nich je tzv. revizní znalecký posudek, měl by soud primárně vycházet z revizního znaleckého posudku, který byl vypracován za účelem odstranění rozporů a nejasností v původním znaleckém posudku odborným znaleckým ústavem. V případě, že by se soudu revizní posudek zdál nepřesvědčivý či v rozporu s provedenými důkazy, pak soud postupuje tak, že*

[201]Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 04. 2012, sp. zn. 21 Cdo 4562/2010. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 1. 3. 2014].
[202]BRADÁČ, Albert; KLEDUS, Miroslav; KREJČÍŘ, Pavel a kol. *Soudní znalectví.* 1.vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2010, 242 s. ISBN 978-80-7204-704-8.

vymezí, který posudek a z jakých důvodů bere za podklad svého rozhodnutí a z jakých důvodů nevychází ze závěrů druhého z posudků.“[203]

4.6. Hodnocení znaleckého posudku

Úvodní kapitola této práce byla mimo jiné věnována hodnocení důkazů soudem. Na tomto místě se již tedy budu věnovat pouze hodnocení znaleckého posudku.

Jak již bylo zmíněno, soud hodnotí všechny důkazy zejména se záměrem zjištění materiální pravdy. Znalecký posudek je, jako jeden z důkazních prostředků, předmětem hodnocení. Při hodnocení důkazních prostředků dochází k uplatňování zásady volného hodnocení důkazů, která vyvstává z ustanovení § 132 OSŘ. Soud tedy hodnotí dané důkazy dle své úvahy. Není možné domnívat se, že znalecký posudek má automaticky vyšší důkazní sílu než jiné důkazní prostředky nebo, že znalecký posudek znaleckého ústavu disponuje vyšší důkazní sílou, než znalecký posudek zhotovený znalcem- fyzickou osobou. Není tomu tak.[204]

Znalec ve znaleckém posudku podává subjektivní výsledek posouzení, v soudním řízení potom soud zjišťuje, zda toto subjektivní mínění znalce zobjektivizuje a užije jej pro rozhodnutí v dané věci. Právě hodnocení znaleckého posudku soudem je předpokladem pro jeho možné zobjektivizování.[205] K problematice hodnocení znaleckého posudku se vyjádřila i judikatura, je tedy možné uvést, že „*znalecký posudek (§ 125, 127 o. s. ř.) soud sice hodnotí jako každý jiný důkaz podle § 132 o. s. ř., odborné závěry v něm obsažené však hodnocení soudem podle § 132 o. s. ř. nepodléhají. Hodnocení důkazu znaleckým posudkem tedy spočívá v posouzení, zda závěry posudku jsou náležitě odůvodněny, zda jsou podloženy obsahem nálezu, zda bylo přihlédnuto ke všem skutečnostem, s nimiž se bylo třeba vypořádat, zda závěry posudku nejsou v rozporu s výsledky ostatních důkazů a zda odůvodnění znaleckého posudku odpovídá pravidlům logického myšlení. Aby soud mohl znalecký posudek*

[203]Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 10. 2013, sp. zn. 30 Cdo 1969/2013. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 1. 3. 2014].
[204]KREJČÍ, Zdeněk. Vybrané problémy aplikační praxe. In: FRYŠTÁK, Marek, KŘEJČÍ, Zdeněk. *Postavení znalce v trestním řízení.* 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 167 s. ISBN 978-80-210-4955-0.
[205]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.

odpovědně hodnotit, nesmí se znalec omezit ve svém posudku na podání odborného závěru, nýbrž z jeho posudku musí mít soud možnost seznat, z kterých zjištění v posudku znalec vychází, jakou cestou k těmto zjištěním dospěl a na základě jakých úvah došel ke svému závěru.“[206]

Je nezbytné, aby hodnocení znaleckého posudku vyvstávalo z úlohy posudku v rámci daného řízení, tedy ve vazbě k prokazované skutečnosti. Při hodnocení znaleckého posudku je nutné posuzovat, zda bude znaleckému posudku přiznáno postavení důkazu.[207] Je samozřejmě možné, že znalecký posudek bude zatížen vadou. Můžeme rozlišovat mezi vadami podstatnými a nepodstatnými, odstranitelnými a neodstranitelnými, procesními, formálními a obsahovými. Aby bylo znalecký posudek možné užít jako důkaz, je nezbytné, aby byl bezvadný, lépe řečeno, aby nebyl zatížen neodstranitelnou vadou.

Při samotném hodnocení znaleckého posudku, můžeme rozeznávat určitá kritéria. Prvním kritériem je hodnocení znalecké otázky, dalo by se říci významnost znaleckého posudku. V případě, že zodpovězení znaleckých otázek napomůže rozhodnutí ve věci, má význam se znaleckým posudkem dále zaobírat. Zákonnost či procesní správnost znaleckého posudku by se dala označit jako další kritérium pro hodnocení znaleckého posudku. Toto kritérium je představováno zejména dodržením procesních postupů, jež se uplatňují při vyhotovování posudku. Nezákonným rysem znaleckého posudku by mohlo být jeho vypracování podjatou osobou nebo třeba obstarání podkladů, pro vypracování znaleckého posudku nezákonnou cestou apod. V případě, kdy byl znalecký posudek zhotoven zákonnou formou, je možné přejít k dalšímu hodnocení a tím je zhodnocení jeho formální správnosti. Formálně vadným posudkem je takový posudek, který nemá formální náležitosti stanovené ZnalZ, prováděcí vyhláškou či OSŘ. V této situaci tedy dochází k rozpoznávání formálních vad, které je ale většinou následně možno napravit. Po hodnocení formální správnosti se na řadu dostává hodnocení správnosti obsahové, tedy hodnocení kvality. Záměrem je tu prověření pravdivosti závěrů znaleckého posudku. Zde se jedná zejména o přezkoumání podkladů,

[206]Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 10. 2009, sp. zn. 22 Cdo 1810/2009. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 2. 3. 2014].
[207]KREJČÍ, Zdeněk. Vybrané problémy aplikační praxe. In: FRYŠTÁK, Marek, KŘEJČÍ, Zdeněk. *Postavení znalce v trestním řízení.* 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 167 s. ISBN 978-80-210-4955-0.

důležitých pro zodpovězení znaleckých otázek z hlediska jejich dostatečnosti, pravdivosti, přípustnosti. Nezbytným hodnocením je také hodnocení samotné práce znalce. Nutností je přezkoumatelnost daného posudku. Zjišťujeme také, zda znalec zvolil adekvátní metodu poznání, zda danou metodu správně použil. Posledním kritériem hodnocení znaleckého posudku je srovnání závěrů, vyplývajících ze znaleckého posudku s ostatními důkazy. Vady posudku je možné odstranit výslechem daného znalce, doplňkem znaleckého posudku nebo případně vypracováním revizního znaleckého posudku.[208]

Domnívám se, že hodnocení znaleckého posudku je velice významným postupem. Je nezbytné hodnotit nejen znalecký posudek samotný, ale i celý proces, který probíhal při vyhotovování tohoto posudku. Dle judikatury[209], jak bylo uvedeno výše, soudu nepřísluší hodnocení odborných závěrů znalce. Dle mého názoru však soud může a má hodnotit odůvodnění posudku znalcem, jeho postupy i metody, které užil, zda znalec zohlednil vše, co mu bylo k vypracování znaleckého posudku předloženo atd. Důkladným hodnocením znaleckého posudku soud může odhalit i nekvalitní či jinak vadné znalecké posudky, jejich podání pak může být sankcionováno, což také bez pochyby prospěje provádění kontroly nad znaleckou činností. Všeobecné přijetí určitých kritérií, stanovených k hodnocení znaleckého posudku nebo i jejich eventuální zahrnutí do zákonné úpravy by mohlo směřovat k ulehčení hodnocení znaleckého posudku i zkvalitnění znalecké činnosti.

[208]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[209] K tomu Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 10. 2009, sp. zn. 22 Cdo 1810/2009.

5. Odměny a náhrady nákladů související se znaleckým dokazováním

V této kapitole se zaměříme na znalečné a řízení o něm.

V průběhu soudního řízení vznikají jeho účastníkům náklady. V našem případě se jedná zejména o náklady, jež vznikly ve spojitosti se znaleckým posudkem. Jedním z rysů znalecké činnosti je právě ten rys, že se jedná o činnost, za kterou znalci náleží odměna a také náhrada nákladů, jež znalec účelně vynaložil ve spojitosti se znaleckým posudkem. Odměnu a náhradu nákladů označujeme jako znalečné. Právní úpravu znalečného najdeme ve ZnalZ. a také v prováděcí vyhlášce k němu. Soud potom při zhodnocování nároku znalce postupuje dle této zákonné úpravy a také dle OSŘ.[210]

5.1. Odměna znalce

Jak vyplývá z ustanovení § 17 ZnalZ, za podání znaleckého posudku, vzniká znalci právo na odměnu. Můžeme rozlišovat dvojí režim odměňování znalce. V případě, kdy je znalecký posudek zadán orgánem veřejné moci, přísluší znalci odměna, jejíž výše je stanovena prováděcí vyhláškou ke ZnalZ. Tato odměna je stanovena sazbou, konkrétně 100,- až 350,- Kč za hodinu práce, v závislosti na náročnosti znaleckého posudku a míře odborných znalostí, což je primární kritérium pro určení konkrétní sazby. V případě, kdy dochází k podání znaleckého posudku na základě smlouvy mezi zadavatelem a znalcem, řídí se odměna touto smlouvou. [211]

Z rozsahu stanovené sazby je zřetelné, že ne za každý znalecký úkon náleží sazba v maximální výši 350,- Kč za hodinu práce. Při zvažování konkrétní výše je nutné zohlednit právě náročnost dané činnosti a míru odbornosti, která byla k této činnosti zapotřebí. Maximální výši odměny lze přiznat pouze v namáhavých případech, požadujících vysokou míru odbornosti.

[210]BRADÁČ, Albert; KLEDUS, Miroslav; KREJČÍŘ, Pavel a kol. *Soudní znalectví.* 1.vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2010, 242 s. ISBN 978-80-7204-704-8.
[211]DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář.* 1.vyd. Praha: C. H. BECK, 2009, 205 s. ISBN 978-80-7400-148-2.

Úroveň náročnosti daného znaleckého úkonu je vázána na řízení o konkrétní věci, a proto není možné tuto úroveň stanovit v obecné rovině. V odborné literatuře se však můžeme setkat se stanovením jednotlivých stupňů náročnosti. Stupně odbornosti lze stanovit jako:

- *Stupeň náročnosti nepatrný*- V tomto případě jde o nenáročné hodnocení skutečností významných pro dané řízení. Pro tento stupeň odbornosti je možné stanovit výši odměny v rozsahu 100,- až 150,- Kč.
- *Stupeň náročnosti malý*- Je představován obtížnější znaleckou činností. Jedná se zejména o obsáhlejší popis skutečností významných pro dané řízení a současnou potřebu využití informací z rozmanitých zdrojů. Pro tento stupeň odbornosti je možné stanovit výši odměny v rozsahu 150,- až 200,- Kč.
- *Stupeň náročnosti značný*- Zde jde o rozsáhlou znaleckou činnost, která je vázaná na stupeň vzdělání a životních zkušeností znalce v daném oboru. Znalecká činnost v tomto případě pojímá získávání informací ze spisu, bez nezbytnosti vzájemné komparace. Pro tento stupeň odbornosti je možné stanovit výši odměny v rozsahu 200,- až 250,- Kč.
- *Stupeň náročnosti důležitý*- tento stupeň lze charakterizovat podobně jako stupeň značný, ovšem jde zde navíc o posuzování jednotlivých skutečností, důležitých pro dané řízení a také jejich hodnocení v celkovém shrnutí. Jde tedy o komparaci daných zjištění vzájemně, o přípravu na znalecké hodnocení informací, jež vyvstávají ze spisu, nezbytnost provedení důkazu apod. Pro tento stupeň odbornosti je možné stanovit výši odměny v rozsahu 250,- až 300,- Kč.
- *Stupeň náročnosti zvlášť důležitý*- tento stupeň náročnosti obsahuje i stupeň náročnosti důležitý. V tomto případě je očekávána obtížná znalecká činnost, spočívající v namáhavém získávání informací, v rozporuplnosti těchto informací, z většího počtu možných závěrů znaleckého posudku, což vyžaduje vyšší míru znalostí získaných dalším vzděláváním, jde tedy o vědeckou kvalifikaci. Pro tento stupeň odbornosti je možné stanovit výši odměny v rozsahu 300,- až 350,- Kč.

Při stanovení odměny náležející znalci je nezbytné i posouzení množství účelně vynaložené práce.[212] Při stanovení odměny dochází k jejímu navýšení o částku, která odpovídá dani z přidané hodnoty, jež je znalec povinen z odměny odvést.[213]

V určitých situacích je možné odměnu za znalecký úkon zvýšit nebo snížit, jak vyplývá z ustanovení § 20, § 21 a §27 prováděcí vyhlášky ke ZnalZ.

Zvýšení odměny je možné:

- Jde-li vzhledem k okolnostem daného případu, o znalecký posudek mimořádně obtížný, tedy posudek vyžadující obsáhlé znalecké zkoumání, pak je možné, ve zvlášť odůvodněných případech, zvýšit odměnu a to až o 20%.
- Jde-li o posudek, kterým je přezkoumáván posudek jiného znalce, pak je možné zvýšit odměnu až o 10%.
- V případě, kdy je nutné spěšné provedení úkonu nebo tehdy, kdy bylo znalci uloženo provedení daného úkonu v den pracovního klidu nebo v den pracovního volna či v noci, je možné zvýšit odměnu až o 50%.

Zvýšení znalecké odměny je možno slučovat. Znalcům je doporučeno uvádět požadavek na zvýšení odměny již ve vyúčtování, společně s odůvodněním, v čem je spatřován důvod ke zvýšení odměny.

Snížení odměny je možné:

- U mnohokrát se opakujících snadných znaleckých posudků, které tkví na odborném určování v základě totožných skutečností, spočívajících zejména v realizaci zkoušek pomocí zvláštního zařízení, případně laboratorního postupu. V tomto případě je možné snížení hranice stanovených sazeb o 20%.

[212]KREJČÍ, Zdeněk. Vybrané problémy aplikační praxe. In: FRYŠTÁK, Marek, KŘEJČÍ, Zdeněk. *Postavení znalce v trestním řízení.* 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 167 s. ISBN 978-80-210-4955-0.

[213]K tomu např. Usnesení krajského soudu České Budějovice- pobočka Tábor, sp. zn. 15 Co 720/2010, ze dne 27. 10. 2010, ve kterém se uvádí, že: *„Znalec, který je plátcem daně z přidané hodnoty dle zákona č. 235/2004 Sb., má právo podle § 17 odst. 3 zákona č. 36/1967 Sb. na náhradu daně z přidané hodnoty vypočtené pouze z odměny znalce, nikoliv i z nákladů znalce.“*

- V případě, kdy byl daný úkon proveden opožděně nebo nekvalitně. V tomto případě je možné stanovit odměnu v rámci sazby snížené až na její polovinu.
- Jedná-li se o významný případ nekvalitního provedení daného úkonu. V tomto případě může státní orgán odměnu dokonce zcela odepřít.[214]

5.2. Náhrady nákladů

Vedle odměny je znalci zákonem přiznáno i právo na náhradu nákladů. V případě, kdy je dojde k zadání znaleckého posudku orgánem veřejné moci, má znalec právo na náhradu nákladů, které účelně vynaložil ve spojitosti se znaleckým posudkem, jak vyvstává z § 18 ZnalZ. Náhrady nákladů jsou podrobněji popsány v § 28 prováděcí vyhlášky. Takovými náklady jsou zejména:

- Cestovní výdaje a jiné výdaje dle obecných předpisů, týkajících se náhrady cestovních, stěhovacích a jiných výdajů v souvislosti s pracovními cestami
- Náhrada ušlého výdělku v případě předvolání znalce k orgánu veřejné moci, včetně čekací doby a doby, kterou znalec strávil cestou k jednání a zpět, pokud se jedná o dobu, která se kryje s jeho pracovní dobou
- Náklady, které znalci vznikly při použití přístrojů a jiných zařízení
- Věcné náklady
- Náklady, které vznikly v souvislosti s přibráním pracovníků pro pomocné práce.
- Náklady, které vznikly ve spojitosti s přibráním konzultanta, ovšem pouze tehdy, kdy orgán, který znalce ustanovil, s přibráním konzultanta souhlasil

K náhradě nákladů je nezbytné předložit doklady, na základě kterých je náhrada znalci poskytnuta.

[214]BRADÁČ, Albert; KLEDUS, Miroslav; KREJČÍŘ, Pavel a kol. *Soudní znalectví.* 1.vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2010, 242 s. ISBN 978-80-7204-704-8.

V souvislosti s náklady, které vznikly při jmenování, odvolání znalce a také s náklady, které znalci vznikly ve spojitosti s úkoly řízení znalecké činnosti a metodického vedení znalců, nedochází k poskytování náhrad těchto nákladů.[215]

V případě, kdy jde o zhotovení znaleckého posudku na základě smlouvy a není-li v této smlouvě upraveno jinak, v odměně je obsažena i náhradu nákladů.[216]

Znalec je zavázán znalečné zúčtovat současně s podáním znaleckého posudku, tedy bez průtahů.[217]

Co se týče znaleckých ústavů, tak i jim náleží za výkon znalecké činnosti odměna a také náhrada nákladů dle prováděcí vyhlášky. I pro znalecký ústav se odměna stanoví pomocí již zmíněných sazeb. Ke zvýšení sazby je možné přistoupit v případě, kdy je k podání znaleckého posudku vyžadována zvláštní specializace, pak je možné sazbu odměny zvýšit až o 50%. Jinak se podmínky, kdy je možné zvýšit či snížit odměnu, o nichž bylo pojednáno výše, uplatní přiměřeně. V případě, kdy nejde o podání znaleckého posudku v řízení před daným orgánem a znalecký ústav nebyl k podání znaleckého posudku ustanoven orgánem, jenž vede řízení, náleží znaleckému ústavu znalečné rovné smluvní ceně, kterou si znalecký ústav účtuje za odborné posudky a podobné úkony.[218]

Vše, co bylo výše uvedeno o odměňování a náhradě nákladů platí i pro znalce ustanoveného ad hoc.[219]

5.3. Řízení o znalečném

O odměně znalce a náhradě nákladů, tedy o znalečném, rozhodne orgán, kterým došlo k vyžádání znaleckého posudku a to v rámci řízení, ve kterém byl proveden znalecký úkon.[220]

---

[215]BRADÁČ, Albert; KLEDUS, Miroslav; KREJČÍŘ, Pavel a kol. *Soudní znalectví.* 1.vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2010, 242 s. ISBN 978-80-7204-704-8.
[216]§ 18 odst. 4 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.
[217]KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.
[218]§ 15a vyhlášky č. 37/1967 Sb. k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.
[219]§ 25 zákona č. 36/1967 Sb. , o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.

„Při určování výše odměny za znalecký úkon se hodnotí především:

a) povaha a rozsah úkonu a stupeň odborné kvalifikace potřebné k jeho provedení, a to v každé z položek provedeného úkonu,

b) charakter a účelnost pomocných prací; při znaleckému úkonu je studium spisu zpravidla součástí úkonu,

c) přiměřenost doby trvání úkonu, a to též porovnáním s obdobnými odbornými úkony a částkami odměn za ně účtovanými,

d) dodržení stanovené lhůty znalcem, zejména bylo-li uloženo spěšné provedení úkonu,

e) zda úkon spočíval v přezkoumávání posudku provedeného jiným znalcem.“[221]

Nárok znalce na znalečné zvažuje, v rámci civilního soudního řízení, soud. Ustanovení § 139 OSŘ pojednává o právu na náhradu hotových výdajů a na odměnu, tedy celkově o znalečném. Komu náleží znalečné a v jaké výši, upravují dle § 139 OSŘ, zvláštní předpisy. Těmito předpisy jsou míněny ZnalZ. a prováděcí vyhláška. Soud tedy při rozhodování o nároku znalce na znalečné postupuje nejen dle OSŘ, ale také dle těchto zvláštních předpisů. Uplatní se tedy vše, co bylo řečeno výše o odměně znalce a náhradě nákladů.[222]

Rozhodnutí o znalečném má povahu správního rozhodnutí, jak dokládá také judikatura *„Rozhodnutí o znalečném je svou povahou a postavením osoby, o jejímž nároku je rozhodováno, rozhodnutím správním.“*[223] Ve chvíli, kdy je otázka odměny znalce vyřešena, dojde k uložení povinnosti účastníku řízení, k jejímu zaplacení, neboť tato odměna je součástí výroku o nákladech řízení. O

[220]§ 25 vyhlášky č. 37/1967 Sb. k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.
[221]§ 25 odst. 2 vyhlášky č. 37/1967 Sb. k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.
[222]BÍLÝ, Martin. Hlava třetí. Náklady řízení. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.
[223]Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 22. 10. 2003, sp. zn. I. ÚS 360/03. Sbírka nálezů a usnesení ÚS, č. vydání 31, roč. 2003, str. 339, pořadové číslo 22/2003 *Ústavní soud* [online]. Ústavní soud, © 2012 [cit 6. 3. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=43934&pos=1&cnt=1&typ=result

právu na znalečné rozhoduje předseda senátu a to usnesením. Znalečné můžeme chápat jako subjektivní právo znalce, právo na odměnu za jím provedenou práci.[224] Proti usnesení o znalečném, soudu prvního stupně, je přípustné odvolání. Je nezbytné, aby byl znalec v odvolacím řízení nadán stejnými procesními právy, jako jsou nadáni účastníci řízení, aby nedošlo ke znevýhodnění znalce oproti účastníkům řízení.[225]

Do ZnalZ byla novelou z roku 2011 zavedena lhůta k určení výše znalečného a to lhůta dvou měsíců od podání znaleckého posudku, stejně jako lhůta k uhrazení znalečného, a to bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 30 dnů od jeho přiznání.[226] Oproti tomu přímo v OSŘ nenajdeme žádné lhůty, ve kterých by měl soud rozhodnout o nároku znalce. O znalečném by mělo být rozhodnuto po provedení znaleckého úkonu, bez odkladu po jeho vyúčtování znalcem, tedy nezávisle na dané věci.

Lze konstatovat, že zavedení lhůty k vyplácení znalečného je dobrým krokem a to zejména s ohledem na mnohé názory, které kritizují zejména skutečnost, že soudy poměrně často rozhodují o znalečném až při skončení věci, což lhůtu k vyplacení znalečného nepřiměřeně, ba i možná neoprávněně prodlužuje.[227] Domnívám se, že by k proplácení znalečného mělo docházet opravdu bez průtahů a ne až při skončení věci. Znalecký posudek byl vyhotoven, podán, a tak by mělo být znalečné proplaceno. Stejně jako soud je schopen posoudit kvalitu znaleckého posudku, jeho pravdivost, tak by měl být také schopen rozhodnout o jeho vyúčtování.

---

[224] BÍLÝ, Martin. Hlava třetí. Náklady řízení. In: SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.

[225] K tomu více Nález Ústavního soudu ČR, ze dne 10. 1. 2013, sp. zn. II. ÚS 3367/12-1, ve kterém je uvedeno: *„Ačkoliv znalci, podobně jako zapisovatelé či tlumočníci, sice nejsou ani účastníky řízení, ani vedlejšími účastníky řízení, nýbrž "pouze" osobami zúčastněnými na řízení, nelze přehlížet či dokonce upírat ta práva, jimiž jsou tyto subjekty civilního procesu nadány. Disponuje-li pak znalec právem na podání odvolání proti rozhodnutí o znalečném, musí být vybaven stejnými procesními právy, jaká zákon přiznává účastníkům, aby nebyl v odvolacím řízení oproti účastníkům znevýhodněn (čl. 96 odst. 1 Ústavy České republiky, čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod).“*

[226] § 19 odst. 1 zákona č. 36/1967 Sb. , o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.

[227] DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář.* 1.vyd. Praha: C. H. BECK, 2009, 205 s. ISBN 978-80-7400-148-2.

6. Další vlastní návrhy ke zlepšení znalecké činnosti

Kapitola vlastních návrhů ke zlepšení znalecké činnosti bude věnována poznatkům, které dosud nebyly v průběhu práce prezentovány.

V souvislosti se znaleckou činností se již delší dobu objevují názory, že dochází k nadměrnému využívání znaleckých posudků a hlavně se také objevuje kritika kvality znaleckých posudků.[228] Veřejnost se dovolává regulace zákonné úpravy znalecké činnosti. I v této souvislosti se objevila snaha o vytvoření zcela nové právní úpravy, tedy věcný návrh zákona o zapsaných znalcích, o kterém bylo již v této práci pojednáno. Dle mého názoru existuje ve stávající zákonné úpravě znalecké činnosti mnoho oblastí, kterým by úprava, detailnější vymezení nebo lepší využívání či zavedení nových institutů jen prospěla. O těchto poznatcích a návrzích bylo pojednáno na různých místech v průběhu této práce. Nedomnívám se však, že je nezbytně nutné vytvoření zcela nové úpravy, aby došlo ke zlepšení kvality znalecké činnosti.

První otázkou, kterou je podstatné si položit, je, zda odměna znalce, jejíž nejvyšší možná sazba je 350,- Kč za hodinu práce, je v dnešní době dostačující. Myslím si, že by mělo dojít ke zvýšení této odměny. Ovšem toto zvýšení samo, by s největší pravděpodobností, nevedlo ke zvýšení kvality znaleckých posudků.

Dle mého názoru by znalci přestali vytvářet nekvalitní znalecké posudky v případě, kdy by došlo ke zvýšení možnosti jejich postihu, za tyto nekvalitní posudky. Sám ZnalZ obsahuje od roku 2012, nový oddíl, věnující se správním deliktům a případným sankcím, které je možno znalci či znaleckému ústavu uložit. Je důležité využívat těchto sankcí, ale také sankcí jiných, třeba těch stanovených trestním zákoníkem, za případný trestný čin.[229] V této souvislosti je však potřeba podotknout, že je nezbytné upozorňovat předsedy krajských soudů či Ministerstvo spravedlnosti na nekvalitní znalecké posudky, ať už soudy či dalšími orgány a nutné je také důslednější zkoumání těchto nekvalitních posudků

[228] K tomu např. ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA. Soudní znalci ničí lidské životy. *Česká advokátní komora* [online]. 2012 [cit. 6. 3. 2014] Dostupné z: http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=6855

[229] K tomu více podkapitola 3.6 této práce.

a samozřejmě jejich sankcionování. Tato kontrola kvality znaleckých posudků je nezbytná zejména z toho důvodu, že znalecký posudek může sloužit jako významný důkazní prostředek, který může zásadně ovlivnit rozhodnutí v dané věci a tím tedy ovlivnit i samotné životy účastníků řízení.

Dalším způsobem, jak zlepšit znaleckou činnost, by dle mého názoru, mohlo být zřizování sborů pro znalecké otázky Ministerstvem spravedlnosti, jejichž úkolem je spolupůsobit při jmenování znalců, stanovení odborných předpokladů nezbytných pro jmenování znalcem, péče o zlepšování zvláštní kompetence znalců atd. Stávající úprava ZnalZ se zřizováním těchto sborů počítá[230], ovšem odborná literatura uvádí, že v současnosti existuje pouze sbor pro písmoznalectví, u některých krajských soudů potom sbory pro ekonomiku a dopravu.[231] V dnešní moderní době však existuje velké množství oborů, u nichž by bylo zřízení těchto sborů velice prospěšné a také by jistě mohlo vést i ke zlepšení znalecké činnosti.

Další z možností, která by mohla vést ke zlepšení znalecké činnosti, by mohlo být vytvoření znalecké komory, v níž by byla stanovena povinná účast znalců. Tato komora by naplňovala zejména kontrolní funkci stejně jako například komora advokátní. Úkolem této komory by mohlo být také řešení různých stížností na vlastní členy, s možným kárným postihem daného znalce, což by současně vedlo k možnosti účelně se domoci nápravy při zjištění nekvalitního či jinak zásadně vadného znaleckého posudku a tím pádem k celkovému zlepšení znalecké činnosti. V současnosti existuje sice Komora soudních znalců ČR, ale ta je organizací pouze dobrovolnou.[232]

Vhodnou variantou, by dle mého názoru, mohlo být přijetí etického kodexu znalce, který by byl přijatý v širším měřítku. Tedy jakéhosi souboru pravidel chování, k jejichž dodržování by se znalci zavázali.

---

[230]K tomu § 16 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, ve kterém je uvedeno: *„V oborech, u nichž to odůvodňuje jejich povaha, se zřizují jako poradní orgány ministra spravedlnosti sbory pro znalecké otázky; jejich členy jmenuje ministr spravedlnosti z řad znalců..“*

[231]KOLÁČKOVÁ, Jana. Jednou znalec, navždy znalec aneb Jak se žije znalcům v Česku*? WWW.VIAIURIS.CZ* [online]. www.viaiuris.cz , publikováno 1. 8. 2007 [cit. 7. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.viaiuris.cz/index.php?p=msg&id=164

[232] K tomu více KOMORA SOUDNÍCH ZNALCŮ ČR. *Informace o Komoře soudních znalců České republiky* [online]. 2014 [cit. 7. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.kszcr.cz/

Závěr

Tématem této diplomové práce bylo znalecké dokazování v civilním procesu. Jak bylo stanoveno v úvodu, cílem bylo sestavit ucelený obraz znalecké činnosti a regulace postavení znalce v rámci civilního procesu. Dále si autorka kladla za cíl vnést svůj pohled k jednotlivým otázkám znalecké činnosti.

K podání uceleného obrazu znalecké činnosti je nutné zabývat se mnohými otázkami, které se znaleckou činností nezbytně souvisejí i současnou právní regulací znalecké činnosti. Nejzákladnějším faktem, kterému se bylo nutno věnovat, bylo samotné jmenování znalce. V souvislosti se jmenováním znalce autorka doporučuje upravit proces hodnocení kvalifikace znalce, stejně jako zákonně lépe upravit samotnou odbornou kvalifikaci znalce, pomocí podmínek stanovených pro jednotlivé obory, zahrnující minimální míru vzdělání, délku praxe apod. Soudy ani Ministerstvo nedisponují adekvátními nástroji v tak obsáhlé míře hodnotit míru kvalifikace znalce a to jak před jeho jmenováním, tak i v průběhu znalcova působení. Posuzování odbornosti znalců by příslušelo odborným komisím, jejichž vznik by byl dle autorčina názoru vhodný.

Prvotně náleží výkon znalecké činnosti znalcům zapsaným do seznamu. Při splnění stanovených podmínek mohou tuto činnost vykonávat i znalci do seznamu nezapsaní. Není ale nezbytně nutné, aby znaleckou činnost vykonávala pouze fyzická osoba, mohou ji vykonávat také znalecké ústavy, jak ostatně vyplývá ze samotné dikce zákona.

Dalším významným faktem je odměna a náhrada nákladů náležející znalci. Lze se domnívat, že v mnohých případech není odměna znalce, jejíž sazba je 100-350,-Kč,- za hodinu, adekvátní náročnosti vypracování daného znaleckého posudku. Navíc tato sazba byla zvýšena naposledy před více než deseti lety. Nedostatečná výše odměny znalce může být také jedním z důvodů podávání nekvalitních znaleckých posudků, což je velkým problémem současné znalecké činnosti.

Proti vzniku těchto nekvalitních posudků, více či méně, neexistuje účinný nástroj, který by je eliminoval. Významným aspektem proto může být upozorňování na nekvalitní znalecké posudky předsedy krajských soudů či Ministerstvo spravedlnosti a jejich důsledné sankcionování. Porušení právní

povinnosti s sebou nese odpovědnost. To samozřejmě platí i v případě znalce. Doporučit tedy lze i důslednější využívání sankcí za správní delikty či trestný čin, spáchaný znalcem. Ke zlepšení znalecké činnosti, a tím i nepřímo k ovlivnění kvality znaleckých posudků, by mohl vést vznik sborů pro znalecké otázky, které by spolupůsobily při jmenování znalců, určovaly by odborné předpoklady nezbytné pro jmenování apod. Soudobá právní úprava se sbory pro znalecké otázky počítá, bohužel tento institut není využíván a v současné době existuje pouze sbor pro písmoznalectví.

Dále bylo nutné se zabývat samotným znaleckým posudkem. V civilním soudním řízení můžeme rozlišovat znalecký posudek podaný soudem ustanoveným znalcem a znalecký posudek podaný účastníkem řízení. Ze samotné právní úpravy lze vyvodit skutečnost, že v případě, kdy znalecký posudek podaný účastníkem řízení obsahuje náležitosti stanovené zákonnou úpravou, lze na něj nahlížet jako na znalecký posudek rovnocenný posudku, který podal soudem ustanovený znalec. Polemizovat lze však o nestrannosti a objektivnosti znalce, který vypracuje posudek „ na zakázku“ účastníka řízení. Dle autorčina názoru by na znalecký posudek podaný účastníkem řízení mělo být pohlíženo jako na listinný důkaz.

Znalecký posudek patří v současnosti mezi hojně využívaný důkazní prostředek, nicméně legislativní podmínky znalecké činnosti zdaleka neodpovídají potřebám této činnosti. Dle autorčina názoru není nutné vytvoření zcela nové právní úpravy, pokud dojde k nezbytné a důsledné „rekonstrukci“ současné právní úpravy. Ovšem pravdu ukáže pouze čas.

Seznam použité literatury a dalších zdrojů

Použitá literatura

- **Odborná literatura**

1. BĚLOHLÁVEK, Alexander; HÓTOVÁ, Renáta. *Znalci v mezinárodním prostředí- v soudním řízení civilním a trestním, v rozhodčím řízení a investičních sporech*. 1.vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, 588 s. ISBN 978-80-7400-395-0.

2. BRADÁČ, Albert; KLEDUS, Miroslav; KREJČÍŘ, Pavel a kol. *Soudní znalectví.* 1.vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2010, 242 s. ISBN 978-80-7204-704-8.

3. DAVID, Ludvík; IŠTVÁNEK, František; JAVŮRKOVÁ, Naděžda; KASÍKOVÁ, Martina; LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1. díl. 1.vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009, 1108 s. ISBN 978-80-7357-460-4.

4. DÖRFL, Luboš. *Zákon o znalcích a tlumočnících. Komentář*. 1.vyd. Praha: C. H. BECK, 2009, 205 s. ISBN 978-80-7400-148-2.

5. FRYŠTÁK, Marek, KŘEJČÍ, Zdeněk. *Postavení znalce v trestním řízení.* 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 167 s. ISBN 978-80-210-4955-0.

6. KŘÍSTEK, Lukáš. *Znalectví.* 1.vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 332 s. ISBN 978-80-7478-042-4.

7. POLIŠENSKÁ, Petra. *Přehled judikatury ve věcech dokazování.* Praha: Wolters Kluwer, 2010, 404 S. ISBN 978-80-7357-553-3.

8. SVOBODA, Karel. *Dokazování.* Vyd.1. Praha: ASPI- Wolters Kluwer, 2009, 392 s. ISBN 978-80-7357-414-7.

9. SVOBODA, Karel; SMOLÍK, Petr; LEVÝ, Jiří; ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 1.vyd. Praha: C.H.BECK, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.

10. WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.

11. WINTEROVÁ, Alena a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou.* 3.vyd. Praha: Linde Praha, 2007, 1087 s. ISBN 978-80-7201-647-1.

- **Odborné články**

1. BEHR, Tomáš. Institut odborného vyjádření. *Soudce.* 2013, č. 3. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 25. 2. 2014]. ISSN 2111-5347.

2. JIRSA, Jaromír. Nenápadná revoluce v dokazování- nejen znaleckém. *Atlas consulting, spol s.r.o.* Vydáno 1. 10. 2011. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 27. 2. 2014].

3. JIRSA, Jaromír. Poslední změny v dokazování v civilním soudním řízení. *Atlas consulting, spol s.r.o.* Vydáno 20. 12. 2012. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 25. 2. 2014].

4. MELZER, Filip. Problematika nové úpravy práva náhrady škody v návrhu občanského zákoníku. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting., publikováno 23. 7. 2012 [cit. 23. 2. 2014].

5. SMEJKAL, Vladimír. Role soudního znalce při řešení sporu. *Právní rozhledy.* 2008, č. 20. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer [cit. 25. 2. 2014]. ISSN 1210-6410.

6. TELEC, Ivo. Správní trestání znalců a tlumočníků. *Právní rádce.* 2009, č. 10 [online]. Economia, publikováno 16. 12. 2010 [cit. 23. 2. 2014]. ISSN 1210-4817. Dostupné z: http://pravniradce.ihned.cz/c1-48644770-spravni-trestani-znalcu-a tlumocniku-sup-1-sup

7. ULLRICH, Ladislav. Zánik práva vykonávat znaleckou nebo tlumočnickou činnost. *Právní rozhledy.* 2012, č. 19. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 24. 2. 2014]. ISSN 1210-6410. Dostupné z: http://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?type=html&documentId=nrptembrgjpxa4s7ge4v643uojptmnjx&groupIndex=2&rowIndex=0&conversationId=5052712

Ostatní prameny

- **Právní předpisy**

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 13. 2. 2014].

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 24. 2. 2014].

Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 18. 2. 2014].

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 23. 2. 2014].

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 26. 2. 2014].

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 21. 2. 2014].

- **Judikatura**

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 25. 06. 2003, sp. zn. II. ÚS 35/03. Sbírka nálezů a usnesení ÚS, č. vydání 30, roč. 2003, str. 455, pořadové číslo 102/2003. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 20. 2. 2014].

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 13. 12. 2007, sp. zn. II. ÚS 2630/07. Sbírka nálezů a usnesení ÚS, č. vydání 47, roč. 2007, str. 941, pořadové číslo 224/2007. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 25. 2. 2014].

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 28. 02. 2008, sp. zn. I. ÚS 987/07. Sbírka nálezů a usnesení ÚS, č. vydání 48, roč. 2008, str. 495, pořadové číslo 42/2008. *Ústavní soud* [online]. Ústavní soud, © 2008 [cit. 26. 2. 2014]. Dostupné z:

http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=58151&pos=1&cnt=1&typ=result

Nález Ústavního soudu ČR, ze dne 10. 1. 2013, sp. zn. II. ÚS 3367/12-1. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 8. 3. 2014].

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 11. 1972, sp. zn. 2 Cz 18/72. Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek NS, č. vydání 5, roč. 1973, str. 239, pořadové číslo 37/1973. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 19. 2. 2014].

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 10. 1998, sp. zn. 21 Cdo 1009/98. Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek NS, č. vydání 7, roč. 1999, str. 334, pořadové číslo 39/1999. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 1998 [cit. 13. 2. 2014]. Dostupné z:

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/7978AC0E94914085C1257BD6003A2CA5?openDocument&Highlight=0,

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 05. 2007, sp. zn. 33 Odo 324/2005. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2007 [cit. 16. 2. 2014]. Dostupné z:

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/A8D03CE2191F3669C1257A4E00668361?openDocument&Highlight=0,

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 03. 2008, sp. zn. 21 Cdo 2111/2007. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2008 [cit. 14. 2. 2014]. Dostupné z:

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/0B6C00DFD375EC40C1257A4E0067AEA6?openDocument&Highlight=0,

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 10. 2009, sp. zn. 22 Cdo 1810/2009. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 2. 3. 2014].

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 04. 2012, sp. zn. 21 Cdo 4562/2010. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 1. 3. 2014].

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR, sp. zn. 6 A 57/2002-61, ze dne 4. 2. 2004. Sbírka rozhodnutí NSS, č. vydání 5, roč. 2004, str. 391, pořadové číslo 188/2004. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 24. 2. 2014].

Rozsudek Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 7 A 160/99, ze dne 27. 9. 2001, na nějž odkazuje rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR, sp. zn. 6 A 57/2002-61, ze dne 4. 2. 2004. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 24. 2. 2014].

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 11. 2011, sp. zn. 1 Co 64/2011. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 25. 2. 2014].

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 03. 2003, sp. zn. 21 Cdo 1478/2002. Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek NS, č. vydání 9, roč. 2003, str. 621, pořadové číslo 76/2003. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2002 [cit. 13. 2. 2014]. Dostupné z:

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/E0A9702F5AA4D196C1257A4E00694B1F?openDocument&Highlight=0,

Usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 21. 12. 2010, sp. zn. 11 Tdo 1202/2010. Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek NS, č. vydání 7, roč. 2011, str. 825, pořadové číslo 39/2011. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 22. 2. 2014].

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 10. 2013, sp. zn. 30 Cdo 1969/2013. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 1. 3. 2014].

Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 29. 05. 2012, sp. zn. I. ÚS 2405/11-1. *Ústavní soud* [online]. Ústavní soud, © 2012 [cit. 26. 2. 2014]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=74600&pos=1&cnt=1&typ=result

Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 22. 10. 2003, sp. zn. I. ÚS 360/03. Sbírka nálezů a usnesení ÚS, č. vydání 31, roč. 2003, str. 339, pořadové číslo 22/2003. *Ústavní soud* [online]. Ústavní soud, © 2012 [cit. 6. 3. 2014]. Dostupné z:

http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=43934&pos=1&cnt=1&typ=result

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích, sp. zn. 4 To 70/98, ze dne 26. 2. 1998. Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek NS, č. vydání 4, roč. 2000, str. 196, pořadové číslo 20/2000. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 19. 2. 2014].

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, ze dne 28. 3. 2000, sp. zn. 9 Co 164/2000. Uveřejněno v Právních rozhledech č. 9/2000, str. 412. In:

POLIŠENSKÁ, Petra. *Přehled judikatury ve věcech dokazování.* Praha: Wolters Kluwer, 2010, 404 S. ISBN 978-80-7357-553-3, str. 204-205.

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 03. 2003, sp. zn. 15 Co 136/2003. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 20. 2. 2014].

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem- pobočka v Liberci, ze dne 26. 5. 2006, sp. zn. 36 Co 504/2005. Uveřejněno v Soudních rozhledech č. 1/2007, str. 27. In: POLIŠENSKÁ, Petra. *Přehled judikatury ve věcech dokazování.* Praha: Wolters Kluwer, 2010, 404 S. ISBN 978-80-7357-553-3, str. 191.

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích- pobočka Tábor, sp. zn. 15 Co 720/2010, ze dne 27. 10. 2010. *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 5. 3. 2014].

- **Ostatní zdroje**

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA. Soudní znalci ničí lidské životy. *Česká advokátní komora* [online]. 2012 [cit. 6. 3. 2014] Dostupné z: http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=6855

Důvodová zpráva k zákonu č. 444/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících. Sněmovní tisk č. 322/0 pro 6. volební období, 2010-2013. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. ATLAS Consulting [cit. 23. 2. 2014].

KOLÁČKOVÁ, Jana. Jednou znalec, navždy znalec aneb Jak se žije znalcům v Česku? *WWW.VIAIURIS.CZ* [online]. www.viaiuris.cz , publikováno 1. 8. 2007. Dostupné z: http://www.viaiuris.cz/index.php?p=msg&id=164

KOMORA SOUDNÍCH ZNALCŮ ČR. *Informace o Komoře soudních znalců České republiky* [online]. 2014 [cit. 7. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.kszcr.cz/

ŠKOCH, Petr. Věcný záměr zákona o zapsaných znalcích část I. *WWW.ZNALECKYPORTAL.CZ* [online]. Www.znaleckyportal.cz , publikováno 16 6. 2012 [cit. 15. 2. 2014]. Dostupné z:

http://znaleckyportal.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=217:vecny-zamer-zakona-o-zapsanych-znalcich-cast-i&catid=204:znalelectvi-obecne&Itemid=306

ŠKOCH, Petr. Věcný záměr zákona o zapsaných znalcích část II. *WWW.ZNALECKYPORTAL.CZ* [online]. Www.znaleckyportal.cz , publikováno 18. 6. 2012 [cit. 15. 2. 2014]. Dostupné z:

http://znaleckyportal.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=218:vecny-zamer-zakona-o-zapsanych-znalcich-cast-ii&catid=204:znalelectvi-obecne&Itemid=306